

LIPITORILE SATELOR

DRAMĂ ÎN 3 ACTE ȘI 2 TABLOURI

Scenele se petrec în Moldova, în satul Haramul, la anul 1860.

ACTUL 1

Teatrul reprezintă interiorul casei lui Ion teslarul; pe lângă. pereți sînt așezate laițe acoperite cu scoarțe; în fund este o ușă, și în stînga altă ușă; în dreapta e o fereastă., lângă fereastă o masă și două scaune; pe pereți sînt aninate unelte de teslărie; lângă ușa din fund se află doi saci plini.

SCENA 1

CATRINA, NIȚU, GAVRIL

CATRINA (*ștergînd masa*): Da du-te azi, bade Gavriile,
du-te la treabă, că soarele-i sus și te-a ocă.rî
bărbatu-meu, de te-a găsi tot aici.

GAVRIL: Ce ocă.rî, ce ocă.rî?... doar nu-s robu lui.

CATRINA: Nu esti robu lui, dar ești tocmit cu luna ca să-i agiuți la duratu casii cei de închisoare.

GAVRIL: Ard-o focu!... M-am săturat de dînsa și nu
mă mai duc, de-oi ști că m-or închide-n ea.

(Aruncă cu mînie uneltele jos.)

CATRINA: Nu te-ndărătnici, bade Gavriile, că ți-i găsi beleua cu bărbatu-meu.

GAVRIL: Mai degrabă și-a găsi-o el cu mine, cît a da păcatu să se-ntreacă cu gluma.

CATRINA: Haide, hai, păcătosome...

GAVRIL: Ian nu mai lungi și d-ta vorba, lele Catrină; că nu-s în apele mele, și-i da peste dracu.

NIȚU (*care în toată. scena de mai sus împletea un bici, se scoală și vine de privește drept în ochii lui Gavril*): Cine și-a găsi pe dracu, măi sîrbule?

GAVRIL: Mă-ta.

NIȚU: Mama?

GAVRIL: Și mă-ta și tu, de nu-i peri acu pe loc din fața mea.

NIȚU: Mai, ai nebunit, ori ești bat?

GAVRIL: Nițule... nu te pune cu mine, că. pre me lege...

CATRINA (*alergînd la Nițu*): Nițule... Nițule...

NIȚU: Ian las', mamă., că doar nu m-ai purtat nouă. luni în sîn, pentru ca să las să te batgiocorească un bețiv chiar dinaintea mea. Măi sîrbule, vezi ușa?

GAVRIL: Ș-apoi?

NIȚU: Ieși!

GAVRIL (*rîzînd*): Tu-mi poroncești, țîncule? Ha, ha; ha!

NIȚU: Ieși, îți zic.

GAVRIL (*cu dispreț*): Dar dacă n-oi vrea?

NIȚU (*răpezindu-se asupra lui*): De nu-i vrea pe ușă; îi ieși pe fereastră..

GAVRIL (*luptîndu-se*): Iaca mucosu...

NIȚU (*împingîndu-l pe fereastă.*): Degeaba te lupți, că-s mai tare decît tine.

CATRINA: Nițule, lasă-l în plata lui Dumnezeu.

NIȚU: Ba nu!... l-oi învăța eu să te batgiocorească.

GAVRIL (*furios*): Măi, te ucid, măi!

NIȚU: Păn-atunci... ian sai pe fereastră.. (*Îl îndoaie cu mijlocul pe marginea ferestei.*)

GAVRIL: Ei! lasă-mă, că ies pe ușă..

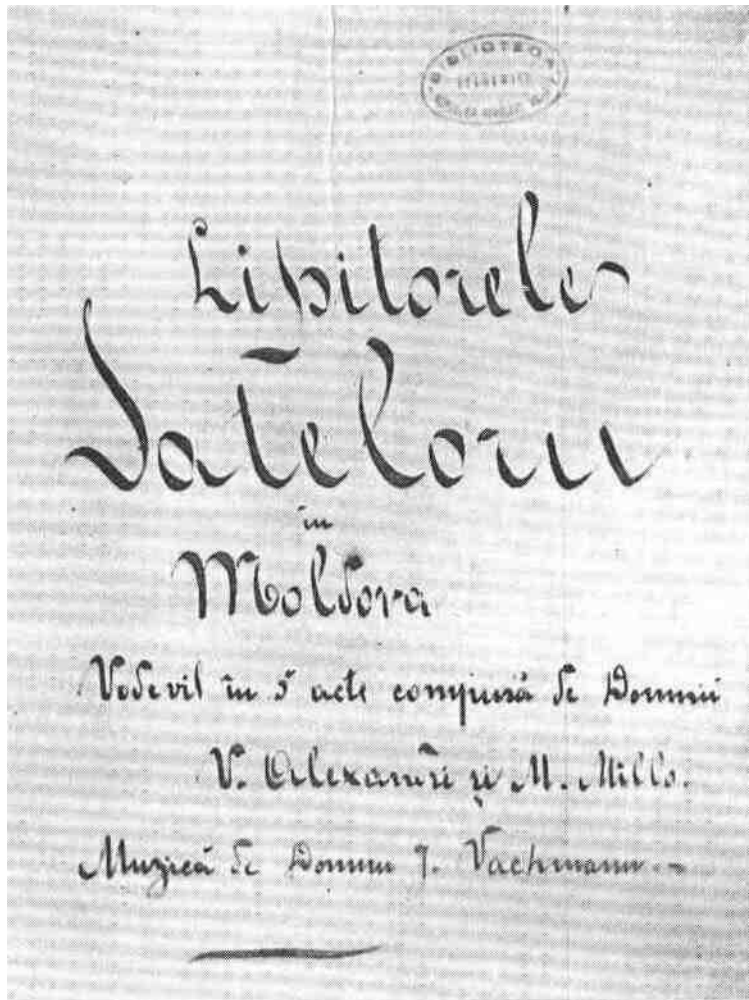
NIȚU: Ba nu, ticălosule!

GAVRIL: Iartă.-mă, Nițușorule, că n-oi mai face.

CATRINA: Iartă-l, copile.

Iancu Alecsandri, fratele poetului (B.A.R. — Stampe).

Ms. copie: *Lipitorile satelor* (MS. B.A.R. 2856, f. 2^r).

SCENA II

CATRINA, NIȚU, GAVRIL, VÎNTURĂ-ȚARĂ

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*arătându-se în fund*): Bucuroși la oaspeți?

CATRINA (*întorcându-se*): Ce văd? Moș Vîntură-Țară? VÎNTURĂ-ȚARĂ: Eu!... Da cine se hîrjonește la fereastră?

NIȚU (*lăsînd pe Gavril*): Eu!... Îi vîram o țîră, de minte lui Gavril.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Pentru ce?

NIȚU: Pentru c-o batgiocorit pe mama.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Bine i-ai făcut, finule. Copilu îi datori să-si apere părinții cu viața. Vin-încoaci la moșu să te sărute. (*Sărută pe Nițu.*)

GAVRIL (*lîngă ușa din fund*): Bine-o făcut?... bine?... Ei! las' că v-oi arăta eu cine-i Gavril sîrbu. (*Iese furios.*)

NIȚU: Încă-ndrăznește să ne-amenințe?... Oi pune eu mâna pe tine. (*Voiește să alerge după Gavril.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*oprindu-l*): Dă-l dracului pomană, și nu vă mai potriviți la vorbele unui bețiv. Pun rămășag că se duce la crîsmă să-și înece ciuda... Așa rușine! să-l trîntească un băiet de ieri, de-alaltaieri...

CATRINA (*cu mîndrie*): Vezi că-i voinic ca tată-său.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: N-ar fi de diochi... Da cumătru Ion unde-i?

CATRINA: S-o dus la tîrg să mai cumpere lemne pentru casa cea de închisoare.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Casa de închisoare?... Unde?

CATRINA: Aici, în sat...

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*cu multă mirare*): Ce în sat?...

NIȚU: Temniță..

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*frecîndu-și urechile*): Nu cumva-mi țiuie urechile și n-aud bine? Ian mai zi o dată, băiete... Temniță. în satu Haramu?

NIȚU: Ca în toate satele din Moldova... Da bine, moș nînașule, de unde vii?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: De unde si-o înțarcat dracu copiii.

NIȚU: De-aceea poate n-ai aflat c-o vinit poroncă ca să se facă case de închisoare în toate satele?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Elei! Și pentru ce?

NIȚU: Știm noi?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Și ce are-a face tată-tău cu temnițele?

CATRINA: Să vezi, cumătre. Ion s-o alcătuit cu privighitoriu ca să dureze tot lucru teslăriei, ușile, ferestrele, dușamelile, acoperemîntu...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Rău o făcut, dragă cumătră, c-ase-mine lucru nu-mi pare lucru curat și cu noroc!... Știți vorba ceea: Nu săpa groapă altuia, căci cazî în ea.

CATRINA: Aste i le-am zis și eu bărbatu-meu. Apoi dă!... ce să facă bietu om?... Nevoia...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Nevoia, nevoia!... o cunosc și eu, bat-o pîrdalnicu! Că de cînd vechilul monăstirii mi-o rășluit bucățica mea de răzășie de-aici, din satu Haramu, am rămas pe drumuri ca un calic!... Dar apoi chiar de m-ar mînca de viu stahia cea de nevoie, tot n-aș vrea să pun mâna la durat de temniți și la făurit de lanțuri. Mai bine sărac și curat!

SCENA III

Cei denainte, MĂRIUCA (arătîndu-se la fereastă.)

MĂRIUCA: Nițule, Nițule!

NIȚU: Măriuca?... ce vrei, Măriuco?

MĂRIUCA: M-o trimes giupîneasa să culeg buruiene uscate de leac; nu vii cu mine să-mi agiuți?

NIȚU: Ba vin, Măriuco; iaca vin, iaca vin... (*Iese prin fund, alergând.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Na, na, na, na! după dînsa, băiete... prinde-o, băiete... (*Uitîndu-se pre fereastă..*)
S-o dus... o zburat hulubașii... (*Cătră. Catrina.*) Cine-i Măriuca asta care smonește flăcării de la ochi?

CATRINA: O copilă fără tată și fără mamă, care slujește în casa la posesoru.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: La *kir* Iani Avdela?

CATRINA: La el!... si sărmana copilă!... Vai de capu ei, ce mai trage cu giupîneasă Ruxanda!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Țiitoarea grecului?

CATRINA: Nu știi ce-a fi... țiiitoare... giupîneasă?... Naiba să le-aleagă!... dar știi că-i ră foc cu biata Măriuca.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Și se vede că biata Măriuca se mîngîie cu Nițisor...

CATRINA (*zîmbind*): Tineri nu-s?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Să le fie de bine!... Treaba noastră-i să le credem, că, Doamne! mare zburdalnică-i tinereța!... și mare bună-i! (*Ofînd.*) Hei, hîc!... Am fost și eu un pui... ș-acu, ian privește... parcă-s un ciung pîrlit.

(*Se aude afară un car și vocea lui ION, strigînd la boi: „Ha ho... ha ho!”*)

CATRINA: O sosit bărbatu-meu. (*Aleargă spre ușa din fund.*)

ION (*afară*): Gavriile, măi Gavriile... vin de digiugă boii.

CATRINA (*pe pragul ușii*): Degeaba-l chemi, Ioane, că nu vine.

ION (*afară*): Da unde-i?

CATRINA: A fi la crîsmă...

ION (*afară*): Bată-l mama lui Dumnezeu, bețiv!... Ho... ha ho... nea, Bălan, na....

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*în parte*): Apoi dă!... plătește argați...

SCENA IV

VÎNTURĂ-ȚARĂ, CATRINA, ION

CATRINA (*sărutînd pe lon*): Bine-ai vinit, bărbate.

ION: Bine-am găsit, nevestă.... Iaca și cumătru Vîntură-Țară! Da ce vînt te-o mai suflat pe la noi?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Vîntu cel de iarnă.

ION: Ba cel de primăvară, că ne-nveselești inima cînd te-arăți, dragă. cumătre.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: De-i așa, noroc să deie Dumnezeu! (*Bate mîna cu Ion.*) Să-ți fie casa casă și masa masă.

ION: Și d-ta, cumătre, să-mi fii totdeauna și-n casă și la masă. Ei!... de mult nu ne-am văzut! or fi ani! Pe unde-ai mai fost? ce te-ai mai făcut?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Hei!... păcatele mele cele grele! Am fost la leși de m-am giudecat pentru peticul cel de răzășie... știi, cel răsluit de vechilu monăstirii grecești.

ION: Știu, cel de-alături cu răzășia mea.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: M-am giudecat șase ani de zile!... Am avut a face cu toți cenușerii, și-n cenușă.

s-o prifăcut drepturile mele!

ION: Ce zici, frate? te-o ras?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ras si smuls!... Dumnezeu să le plătească, c-am agiuns la ușile oamenilor cu ispisoacele-n sân!

ION: Bietu cumătru!... Catrino!... aleargă de ne adă o ocă de vin, să mai uităm din cele nevoi.

CATRINA: Îndată, bărbate. (*Iese.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Unde-o trimeți? la crîșma din sat? la jidan?... Nu beu vin cușăr.

ION: Ba, mă ferească Dumnezeu!... o trimet la crîșmușoara mea... colea, lîngă. drum.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Nu te știam și crîșmari, cumătre; te-am lăsat teslari...

ION: Mi-am durat și eu o dugheniță pe răzășia mea, ca să-mi vînd vinul de la pogoanele din deal.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Și nu zice nimic vechilu monăstirii?

ION: *Kir* Iani?... cîrnește el din nas, pentru că cei mai mulți români beu de la mine, în loc să meargă la giupînu Moisi orîndariu, dar n-are ce face...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cum?

ION: D-apoi nu-s slobod eu pe moșioara mea, fie cît de mică?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Mări nu-ți face cruce. CATRINA (*aducînd o oca de vin, două pahare și co-vrigi*): Iaca vinu, bărbate... V-am adus și covrigi. Voie bună de-acu, că eu mă duc să fac bucate. (*Iese.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Uscați îs covrigii, cumătră? CATRINA (*de pe prag*): Uscați troscot.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Da dinți ai adus?... c-ai mei s-o

cam tocit pin giudecătorii.

ION: Ha, ha, ha... tot glumeț ești, cumătre. (*Închinînd.*) Noroc bun și veselie!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Și la anu cu bine! (*Bea*) Drăguțu moșului, că bun îi! Lunecă pe gît ca șarpele, și cînd cați în pahar... tufă..

ION: Înc-o dușcă..

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba și două, în sănătatea gazdelor. Să le meargă trebile cum dolesc, tot în belșug și cu opt boi la giug!

ION (*căzînd pe gînduri*): Opt boi! (*Offînd.*) Îmi aduc aminte c-aveam odinioară opt boi de cei de frunte, ș-acum am rămas numai cu doi.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Mări, nu spune. Boii tăi cei frumoși o perit?

ION: Ba i-o mîncat de vii giupînu Moisi orîndariu.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cum asta?

ION: Cum?... cu camăta!... Știi, cumătre, ce-i nevoia cînd se leagă de capul omului.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Scaiu dracului.

ION: Ba cade peatra, de-ți face ogoru una cu pămîntu; ba vine geru, de-ți îngheață vița de vie... ba una, ba alta, și nevoia te pîndește ca un hoț, te paște ca păcatu... Cînd vrei să te scapi de ghearele ei, numai ce-ți iesă Iuda-nainte cu camăta și azi îți ie o vacă amanet, mîni boii, poimîni sumanu din spinare... și tot astfeli până ce te lasă lipit pămîntului.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Apoi, cumătre, dacă cunoști rău, de ce nu fugi de el?

ION: Da, bată-l crucea! poți fugi dac-ai încăput o, dată pe mîna lui?... O dată., măi frate, numai o sîngură dată. m-am împrumutat de la el cu 500 de lei, și de-atunci Iuda m-o sărăcit, m-o încurcat în socoteli, încît nici azi nu m-am putut plăti de tot. Și, ucigă-l trăsniu! parcă-i spune diavolu cînd am nevoie mare de parale, că numai cît îl vezi viind, știi?... ca vulpea, pe furiș, și-l auzi zicînd: „Buna dimineața, bade Ioane”.

SCENA V

VÎNTURĂ-ȚARĂ, ION, MOISE (viind prin fund)

MOISE: Buna dimineața, bade Ioane.

ION: Na!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Piei, drace!

MOISE: Te-ai întors de la tîrg, bade Ioane?

ION: Precum vezi, giupîne Moisi.

MOISE: Ș-ai adus lemne, bade Ioane?

ION: Ba nu, giupîne, că n-o vrut giupînu Herșcu să-mi mai deie pe datorie.

MOISE: Apoi dă, bade Ioane, să fi plătit mai întîi...

ION: Și cu ce?... banii nu se găsesc în drum.

MOISE: Să fi vîndut ceva... N-ai vin? n-ai orz? n-ai popușoi?

ION: Lesne-i de zis plăcinte, dar cine cumpără? MOISE: Cine, bade Ioane?... *Ai vei!*... mușterii nu-s? Și eu cumpăr, dacă vrei... Cît lași orzu?

ION: Apoi dă!... Un irmilic mierța.

MOISE: Un irmilic? *Ai vei!*... Nu face nici chila un irmilic; satu-i plin de orz, și toți țărani mă roagă cu 5 lei mierța.

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*în parte*): Ian auzi, lipitoarea!

ION (*în parte*): Iar o sîmțit Iuda că am nevoie.

MOISE: Cît zici că lași?... cu cinci lei și giumătate?... Nu pot, zeu, bade Ioane. Dacă vrei doi sorocoveți, poftim... că noi sintem prietini... (*Merge de deschide sacii.*)

ION (*în parte*): Ce să fac? De n-oi avea cu ce să cumpăr lemne pentru ca să mîntui temnița, subprefectu-i în stare să mă-mplinească.

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*în parte*); Bietu om! se zbate ca musca-n pînza paingănelui.

MOISE: Aista-i orzu, bade Ioane?... Prost!

ION: Da ce-i lipsește, giupîne?

MOISE: Îi săc și neghinos... nu face nici trii lei, zic zeu. Cîte mierțe ai, bade?

ION: Vro zăce.

MOISE: Numai atîta?... Dacă. vrei un galbîn pe tot, îl ieu cu vurta, pentru ca să te-ndatoresc.

ION: Un galbîn pe cinci chile?... doar n-am chelboșît.

MOISE: Ei, fie 40 de lei.

ION: Ține-ți paralele, giupîne, că nu ești de mine.

MOISE: Bani peșîn, să cumperi lemne, bade Ioane. Nu lăsa chilipiriu... 45 de lei vrei?

ION: Ba nu.

MOISE: Ei!... ca să nu facem vorbă multă.... zăce merțe cîte 5 lei fac cînzăci de lei, cuvîntu cel de pe urmă; dacă nu primești, sluga d-tale. (*Se îndreaptă spre ușă..*)

ION (*în parte, cu desperare*): Săracu de mine!... se duce Iuda și mă lasă cu nevoia de-a spinare.

MOISE (*lîngă ușă*): Cum ai zis?... dai cu 50 de lei?...

ION: Fie!... adă banii.

MOISE: Douăsprezăce dimerlii la mierță., scuturate, și una cu vîrf?

ION: Fie!

MOISE: Și sacii pe deasupra, drept adalmaș.

ION (*în parte*): Bată-l crucea! (*Tare.*) Hai, meargă și sacii!

MOISE: Ș-un pui de curchi, *peșkeș*, de bună tocmală.

ION (*rîzînd*): Mînca-l-ai fript!... adă paralele.

MOISE (*luînd pe Ion de mînă.*): Noroc bun să deie Dumnezeu! și la anu să facem iar nighistorii împreună.... Iaca banii... Eu sint cinstit, plătesc peșîn. (*Numără banii.*) Unu, doi, trii... opt gologani... un leu... Bade Ioane, nu vinzi și vinu din anu ista?

ION: Nu.

MOISE: Unu, doi... opt gologani... doi lei... De ce să nu-l vinzi?... eu ți-oi plăti mai bine decît altu.

ION: Nu-l vînd, giupîne, pentru c-am să-l trec la crîșma mea cea de la drum.

MOISE: Unu, doi, trii, patru gologani... 20 de parale și cu doi lei fac un sorocovăț. Bade Ioane, știi d-ta că mă păgubești tare mult cu crîșma d-tale? Toți cărașii se opresc în drum la dumneta și pe mine mă lasă. deoparte.

ION: Apoi dă, giupîne... Așa-s negustoriile... Azi pagubă, mîni cîștig.

MOISE: Unu, doi, trii... opt gologani... un leu...

Bade Ioane, știi d-ta că afară decît orîndariu nu poate nime să vîndă băuturi în sat?

ION: O știi; dar eu mi-am durat dugheană pe pămîntu meu, nu pe moșia monăstirească.

MOISE: O s-avem giudecată, bade Ioane.

ION: N-am grijă de asta, giupîne Moisi.

MOISE: Trii lei și giumătate și cu unu și giumătate fac cinci lei... Bade Ioane, știi una? Hai să înțrăm la tocmală.... Dă-mi mie în orîndă crișma dumnitale.

ION: Nu pot, giupîne, c-am durat-o de zăstre pentru fiiu-meu, Nițu.

MOISE: Nu vrei?

ION: Nu.

MOISE: Să nu tă căiești, bade, Ioane.

ION: Nu-mi purta grija, Moisică dragă. Numără. banii mai bine.

MOISE: Am numărat arvuna; mai mult ce vrei?

ION: Ce arvună?... Unde-o fost vorba de arvună? Eu am nevoie acu-ndată de bani... Numără 50 de lei și nu mai umbla cu mîța-n sac.

MOISE: Ba nu pot, că n-am mai mult acu. Peste-o săptămînă ți-oi da tot.

ION: O săptămînă?... cînd pe mine mă strînge nevoia de gît!... Da du-te dracului, tîrtane, cu banii tăi... Na-ți gologanii; bate-ți-i în obraz... (*îi aruncă gologanii în obraz.*)

MOISE: *Ai vei!* ce vra să zică asta, mă rog? Ce strîci tocmala și să mă chiorăști!... Da ce te socoți tu? Volintiroi!

ION: Ei, apoi, cumătre, n-o cată Iuda cu lumînarea?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba o cată de-un ceas și n-o găsește, că te-o domolit nevoia, sărmane Ioane!

MOISE (*culegînd banii de jos*): Unu, trii, opt... un leu... Adică nu se putea să ne-nțălegem cu binele?... Unu... doi... patru... opt... doi lei... Dacă era să m-aștepți o săptămînă pentru bani, mare lucru ar fi fost?... Îmi plăteai do-bîndă și nu mai era vorbă...

SCENA VI

Cei denainte, JANDARMUL

JANDARMUL (*în fund*): Unde-i Ion teslariu?

ION: Eu... ce cați?

JANDARAIUL: O vinit subprefectu...

MOISE: Subprefectu o vinit?... Mă duc să dau jalbă că m-ai bătut în casa d-tale, ca un tâlhăroi...

ION (*restindu-se la Moise*): Du-te naibii, Iudă spurcată.

MOISE (*fugind*): *Ai vei, ghevalt!*

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Voinicos, da fricos... Fuge pe deal ca pe vale.

ION (*cătră jandarm*): Și ce mai vrea subprefectul?

JANDARMUL: M-o trimes ca să-ți dau; de știre să-i aduci banii ce ești datorii giupînului Herșcu pentru lemn... cei 1500 de lei.

ION: D-apoi nu s-o împlinit vadeua.

JANDARMUL: Ba cică s-o împlinit chiar astăzi.

ION (*în parte*): Vai de mine!... m-am prăpădit!... (*Tare.*) Bine!... Mergi înainte că te-agiung.
(*Jandarmul iese.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Dar asta ce-a mai fi, cumătre?

ION (*cu desperare*): Ce să fie? păcate!... nenorocire! prigonirea soartei! Ascultă. De unde eram om în toată mintea, cu stăricică., fără griji, fără încur-

cală, am agiuns de nu știu cum să fac ca să scap de rusine și de sărăcie!... într-un an de zile mi-am vîndut șase boi, din pricina unii petre ce mi-o fărîmat tot, ogoare și vie. Într-o zi, vine prefectu aici și vestește c-are să se zidească case de închisoare pin toate satele... Ce să-ți spun, cumătre?... Dracu să vede m-o sfătuit ca să mă însărcinez eu cu dulgheria temniții de la noi!... Am făcut înscris cu prefectu... și pentru ca să poci începe lucru îndată, am fost silit să ieu lemne de 1500 de lei pe datorie de la giupînu Herșcu. Asta-i toată beleua.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: De ce nu cei bani de la prefect pentru lucru ce-ai făcut păn-acu?

ION: Am cerut, păcatele mele, dar n-o vrut să-mi deie nici măcar o lițcaie, subt cuvînt că, după contract, el îi datoi-i să-mi plătească cînd oi mîntui tot lucru... Săracu de mine!... Unde să găsesc eu acu 1500 de lei?... îmi vine să m-arunc cu capu-n fîntînă!

S C E N A VII

ION, VÎNTURĂ-ȚARĂ, GAVRIL (*beat*)

GAVRIL: N-auzi, măi Ioane, giupîne Ioane...

ION: Ce vrei, bețivule?

GAVRIL: Ce vreu, bețivule?... Vreu bani... bănișorii mei... sîmbrioara mea, ca s-o beu la giupînu Moisachi...

ION: Ce sîmbrie, măi? Nu ți-ai priimit toată leafa?

GAVRIL: Mănînci haram, Ioane, giupîne Ioane... N-am luat nici o leafă... Să n-am parte de Moisachi de-am văzut para frîntă de cînd te slujesc!

ION: Măi, da nu ți-am cumpărat suman, opinci, ciubote și pălărie?...

GAVRIL: Le-am băut de mult... d-ta să fii sănătos,

Ioane, giupîne Ioane.

ION: Nu ți-am plătit biru?... Toate-aieste la un loc fac mai mult decît leafa ta.

GAVRIL: Eu nu știu... Leafa să-mi dai, că nu ies din casă fără bani... Am să plătesc lăutarilor la crîșmă și-mi trebuie parale... Deznoadă-ți punga, zgîrcitule.

ION: Măi, du-te și te culcă.

GAVRIL: M-oi culca dac-oi vra să mă culc... că doar nu-s robu tău să-mi poroncești tu. Eu sînt slobod, de capu meu... De azi nu mai sînt la tine argat... te las dracului pomană... Adă simbria.

ION: Măi, cată-ți de drum cît îi cu cinste.

GAVRIL (*apucînd pe Ion de pept*): Dă-mi simbria, hoțule, că mă țin de tine păn' la moarte.

ION (*respingîndu-l*): în lături, bețivule.

GAVRIL (*căzînd pe un scaun*): Valeu!... tâlharii!...

SCENA VIII

Cei denainte, JANDARMUL. CATRINA

CATRINA: Ce este, vai de mine! ce este?

JANDARMUL: Unde-s tâlharii?

ION: la bețivu ista!... după ce s-o îmbătat, vine de-mi face casa de batgiocură.

GAVRIL: Valeu! că m-o ucis hoțu... (*plînge*) și vra să-mi mănînce simbrioara mea... (*Furios.*) Dă-mi banii, tâlhariule, că te culc la pămînt. (*Ridică toporul asupra lui Ion.*)

CATRINA: Vai de mine!

JANDARMUL (*smuncind toporul din mîna lui Gavril*): Nu da, mă, nebunule.

ION: Ai fost martur, Vasile, c-o vrut ticălosu să măucidă... Rîdică-l și-l du la închisoare.

GAVRIL: Eu la închisoare!... care închisoare?... Să-i fac eu pocinocu, din pricina unui proklet!... Nu mă dau odată. cu capu!

JANDARMUL (*apucîndu-l*): Nu te clintî, că te toropesc, bețivule; hai la temniță!

GAVRIL: La temniță!... Ei! lasă.... Ioane... că mi-i plăti tu! În loc de simbria, închisoare! Ei! bă-dico... lasă, lasă... meșter îi dracu!... (*Jandarmul duce pe Gavril afară.*)

ION: Ticălosu! (*Cade obosit pe un scaun.*)

SCENA IX

ION, VÎNTURĂ-ȚARĂ, CATRINA, IANI

IANI: *Ma* țe este aițe? Țe galazia?

CATRINA: Bețivu cel de argat s-o îmbătat...

IANI: Trețeam pe la porta, intorcîndu-ma de la subprefecto, si am auzito strigînd: „talhari”, s-apoi

am vazuto un zandarmo duchind pe Gavriilo de guleri; a furato țeva, lelița Catrinuța?

CATRINA: Ba nu, *kir* Iani.

IANI: *Ohi?*... Mi pare bine... *ma* țe vedo? mosu Vintura-Țara?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Eu, grecule, ș-apoi ce?

IANI: Țe?... mi pare bine... Ai prapadito proțeso?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Sta-ți-ar în gît!... l-am prăpădit... Mai ai de zis ceva?

IANI: *Ohi*... mi pare bine... ha, ha, ha!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Hai, cumatră, de-aici, că mă umflă năbădăicile când văd parpalecu ista... (*Iese prin stînga.*)

CATRINA: Hai să mănînci ceva, cumătre.

IANI: Te duți, lelița Catrinuța?... *ma* de țe te duți?

CATRINA: Apoi dă, *kir* Iani, trebuie să-mi cat de oaspe. (*Iese.*)

IANI: Țe ospe? Un ghiuzo nebuno!

SCENA X

ION, IANI

ION (*cu durere, în parte*): O mie cinci sute de lei! unde să-i gălesc?

IANI: Bre, Ione, țe stai pe ghinduri, tristo si obosito?

ION: Cum n-oi fi obosît, *kir* Iani, dacă toate supărările cad deodată pe capu meu!

IANI: Ha, stiu; mi a spus subprefecto che a venito se te implinesca pentru 1500 de lei.

ION (*oftînd*): Așa, așa!

IANI: Sluto la Pruto! 1500 de lei! soma mare, *simandikosa!* si puno ramasago che n-ai niți frinta.

ION: N-am!... Nu vre nime să m-agiute.

IANI: Nime?

ION: Nime pe lumea asta!

IANI: Moi Ione, ian priveste la mine... Cum ma gasesti?... fioroso, nemilostivo?... spune, spune, am obrazi de satana?

ION: Ba nu.

IANI: Nu sinto *hristianos?* sint paghino? spune.

ION: Ba știu că ești creștin.

IANI: *Lipon*, țe ai zițe daca te asi imprumuta eu cu aței 1500 de lei?

ION (*sculîndu-se*): Dumneta, *kir* Iani? Aș zice că Dumnezău te-o trimes ca să mă scapi de sărăcie.

IANI: Pre frumoso. Vrei 1500 de lei batuți? (*Scoate punga.*) *Oriste*, poftim. Mai dinioare am vinduto puțintelo grio la prietin a me, la *Mustokside*, și iata-me-s che vino si te azuto.

ION: Dumnezeu să-ți deie înzăcit binele ce-mi faci!

IANI: Amin!... *ma* se fațem un sinețelo; nu de alta, *ma* fiind che este viața, este si morte... înțelezi?

ION: Cum nu? Ai toată dreptatea. (*Scoate din saltarul mesei o coală de hîrtie, călămări și condei.*) Iaca hîrtie și cerneală.

IANI: Bine; scrie d-ta, cum oi spune eu.

ION: Sînt gata, zi. (*Scrie.*)

IANI, (*dictînd*): „Eu, zos iscalitu, ma indatoresco a plati infațisatorului cu ațest sineto...”

ION: De ce să nu pun mai bine numele d-tale?

IANI: Asa e obițeu sineturilor... Scrie: „in vade de o luna...”

ION: O lună-i prea puțin, *kir* Iani, pune două luni.

IANI: Doua luni?... fie si doua luni, cum doresti d-ta... Eu sinto *hristianos* si am *hristoitia*. Țe ai scriso?

ION (*cetind*): „Mă îndatoresc a plăti înfățișătorului cu acest sînet, în vade de doua luni...”

IANI: *Aksiologo*... (*Dictează.*) Soma de trei mii lei... ION: Trii mii pentru 1500?

IANI: Ți pare multo, frațico?

ION: Da cum, Doamne iartă-mă!... așa dobîndă numai jidanii au obraz să ceară.

IANI: Asa? *lipon*, fie 2500 in loco de 3000, che eu sinto *hristianos*.

ION: Creștin, creștin... (*în parte*) ca Moisi.

IANI: Ghindeste, frațico, che subprefecto a venito se te implinesca, se vinda tot, boisorii, carusoru, casuța... ține stie!... Iarna se apropie si ai se ramui pe drumuri cu nevasta si copilo...

ION: Taci, taci, că mă oțărăști... Iaca scriu. (*Scrie.*) „2500 de lei”.

IANI: Ai scriso? pre frumoso... (*dictează.*) „pentru care bani puno amaneto razasia me din mosia Haramu”.

ION: Amanet moșioara mea?

IANI: *Ma* cum?... *horis* amaneto? ha, ha, ha... Unde s-a vazuto imprumuto *horis* amaneto?

ION (*sculîndu-se*): Nu mă lasă inima, nu pot.

IANI: Nu poți?... se-ți fie de bine! Am vruto se te scapo de nacazo; ți am dato doua luni vadea pentru ca se ai vreme de mintuit lucru inchisorii si se intri in banii țe ai se iei de la prefectura; *ma* d-ta nu vrei?... pre bine... Ți plațe mai bine ca se-ți bata doba la porta... Gusto *filonikie* nu are... Ma inchino cu plecațune...

ION (*în parte*): Să-mi vîndă lucrurile cu doba!... (*Tare.*) Nu te duce... stăi, că scriu cum îi vroi... (*Scrie.*) Iaca am scris ș-am iscălit.

IANI: *Aferim!* Acum vedo che esti omo... Se videmo.

(Ia sinetul și-l citește.) A paralakto!... Poftim banii. Aițe in punga sinto 1500 de lei.

ION: Adă... Mă duc să plătesc subprefectului. *(Iese.)*

IANI: Merzi, merzi prosto, *budalas!* Capo de bou!... L-am prinso in capcana, și peste doua luni de zile am se-i vindo mosiora, s-o cumpăr iar eu... Chit pentru badea Ion, l-oi lua argat la mine, de hatiro Catrinuței... care mi plațe.

SCENA XI

IANI, CATRINA

CATRINA *(întrînd din sînga)*: Ioane, Ioane, vin de mănîncă... Iaca!... unde s-o dus?

IANI *(cu blîndețe)*: S-a duso la subprefecto ca se platesca datoria de 1500 de lei.

CATRINA: Da de unde o gășit parale, bietu om?

IANI *(apropiindu-se)*: De unde? de la mine, de la prietinu matale, lelița Catrinuța.

CATRINA: L-ai agiutat d-ta, *kir* Iani? Dumnezeu să-ți

împlinească toate dorințele, că mare bine ne-ai făcut!... Dă-mi mîna s-o sărut.

IANI: Nu la muna, Catrinuța draga, *ma* la obrazi, daca vroesti se mi fați ferițito.

CATRINA: Fie și pe obraz, tot îs bătrîna.... *(Se apropie de Iani și-l sărută pe obraz.)*

IANI *(cuprinzîndu-i talia cu brațele)*: Batrina?... *Oheske*, Catrinuța draga; esti tinara, esti nurlia, esti hazlia si te iubesco ca pe un garofalo. *(Voiește s-o sărute.)*

CATRINA: Ce face? mă iubești?... *(Voind să scape.)* Da șazi binișor încolo, omule, că te-or rîde și curcanii de te-or videa.

IANI: Lasa se rida curcania, che eu sinto amarezato de dimiata, Catrinuța; ma sfirsesco de amori!

(Voiește iar s-o sărute.)

CATRINA: Iaca nerușinatu!... Lasă-mă azi, că țip de răsună satu.

IANI: *Ohi, ohi*, Catrinuța, nu țipa... Ți dau țe vroesti, rochița, bosmachi, zuncuța... numai se te dai în dragoste cu mine.

CATRINA (STRIGÎND): IOANE! CUMĂTRE!... SĂRIȚI!

(ÎNSEREAZĂ)

SCENA XII

IANI, CATRINĂ, ION, VÎNTURĂ-ȚARĂ

ION: Ce-mi văzură. ochii?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ho! parpalecule!...

ION (*apropiindu-se furios de Iani*): Ce te-ai apucat de făcut în casa mea, grecule?

IANI (*zîmbind mînzește*): O saga, frațico.

ION: Șagă cu nevestele oamenilor? (*Apucă pe grec de gît și-l sgîîție.*) Te primesc în casa mea ca pe-un creștin...

IANI (*spăriet*): Neski... hristianos...

ION: Și tu te legi hoțeste de nevasta mea? N-ai nimică sfînt pe lume?... ești mai rău decît un păgîn!...

IANI: *Ohi paghinos*... Bade Ione, lasa la mine...

ION: Te-oi învăța eu a cerca să necinstești nevestele oamenilor, după ce calicești bărbații.

IANI: Ma țe vrei se mi fați?... se ma uțizi? (*Se smuncește și scapă din mînile lui Ion.*) *Panaghia mu!* (*Aleargă spre ușă și se întîlnește cu Vîntură-Țară, care-i aține calea.*)

VÎNTURĂ-ȚARA: Ho, țapule, că mai sînt și eu pe-aici.

IANI: *Kirie eleison!* sinto prapadito! (*Fuge spre fereastă.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Prinde-l, cumătre...

ION: Că nu scapă el... (*Se aruncă asupra lui Iani.*)

IANI (*fugînd împregiurul mesei*): Ionica... frațica...

na se haro!... (*Văzînd fereasta.*) A! am scapato! (*Sare pe fereastă.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ha, ha, ha, ha! O sărit țapu pe fereastră.

IANI (*afară*): Ei! lasa, mozicule, că ți-oi veni eu de hac.

ION (*alergînd la fereastă*): Așteaptă, covrigariule...

IANI (*dispărînd*): *Fevghe satana!*

SCENA XIII

ION, VÎNTURA-ȚARĂ, CATRINA, MĂRIUCA

MĂRIUCA (*viind spărietă. prin fund*): Mamă. Catrină, scapă-mă de giupîneasa Ruxanda, că mă cată să mă ucidă-n bătaie.

CATRINA: Da unde-ai lăsat pe Nițu?

MĂRIUCA: La dugheană.... Mă rog, ascundeți-mă. undeva să nu mă găscă.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: N-ai frică, copilo, că te scapă moșu. Întră colea-n odaie, păn-a înnopta bine. (*Se aude afară vocea Ruxandei, strigînd: „Unde'o apucat?"*)

MĂRIUCA: Vai de mine! Iat-o!... (*Fuge în stînga.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*peste pușin*): O perit stahia!

(Cortina cade.)

ACTUL II

Teatrul reprezintă piața satului. În fund, zidirea închisorii cu schelele ridicate până la acoperământ. O parte din schele se perde între culisele din fund, în stînga. În slînga, casa lui Ion teslarul, cu ușă și fereastă pe scenă; în dreapta, cîrciuma lui Moise, cu șopron de frunzar, și sub șopron o masă lungă cu laițe.

La ridicarea cortinei cițiva țărani stau pe laițe și beu.

SCENA I

ȚĂRANII, MOISE

ȚĂRANII (*strigînd*): Moisi!... giupîne Moisi!... Măi tîrtane!...

MOISE (*ieșind din cîrcimă*): Ce vreți voi, țărani nebuni?

UN ȚĂRAN: Adă trii sîngepe de rachiu, degrabă.

MOISE: Rachiu?... iar pe datorie?

ȚĂRANUL: D-apoi cum? doar ne cunoști că sîntem de-aici din sat.

MOISE: Pe datorie nu pot... La mine astăzi cu bani, mîne fără bani.

ȚĂRANUL: Ian nu te mai fasoli pentr-o sîngeapă de rachiu de cel prifăcut.

MOISE: Prifăcut?

ȚĂRANUL: O parte rachiu și două apă. amestecată cu vitriol. Nu te știm noi ce poamă ești? Bine te-o poriclit cine ți-o zis leuca dracului.

MOISE: Așa?... Apoi mergeți la dracu să vă deie rachiu.

ȚĂRANUL: Ei! dă, giupîne Moisică, nu te mai bosumfla, c-așa glumim noi. Adă-ne ceva de băut ca să mai prindem la putere pîn-a nu ieși la culesu popușoilor.

MOISE: Unde-s parale?

ȚĂRANUL: Parale, parale... ce, Doamne iartă-mă! Ți-om da popușoi drept plată.

MOISE: Douăzeci de parale dimerlia, vreți?

ȚĂRANUL: Fie și 20 de parale, că tot tu, Iudo, ne mănînci toată pînea de pe cîmp.

MOISE: Eu o mănînc și voi o beți. (*Întră în cîrcimă.*)

ȚĂRANUL: Ha, ha, ha... Ne și rîde, lipitoarea, după ce ne sugă. Iaca și Martin pădurariu... Martine, Martine!

SCENA II

ȚĂRANII, MARTIN (*viind din fund*)

MARTIN: Bine-am găsit, oameni buni.

UN ȚĂRAN: De unde vii, Martine?... din pădure?

MARTIN: Vin de la bordei să ieu o țîră de rachiu, c-o dat Dumnezeu de mi-o făcut nevasta astă-noapte pe la cîntători.

ȚĂRANUL: Pe la cîntători? De-a fi băiet, bun cucuș a s-agiungă!

MARTIN: Îi băițel... numai atîtica și-i frumos ca un

bujor, drăguțu!... Nu fie de diochi.

MOISE (*întră, aducînd rachiu*): Iaca rachiu... Beți și tăceți din gura că doarme balabusta.

ȚĂRANUL: Iaca, mă!... doarme cucoana balabusta?

Ha, ha, ha! (*Chiuie.*) Mă Vasile, mă! găsit-ai boii, mă?

MOISE: Taci din gură, țeranoi nebun și obraznic, buțuf.

ȚĂRANII (*rîzînd.*): Hep, hep!

MARTIN: Giupîne Moisi, fă bine de-mi umple stecla asta cu rachiu, că mi-i bolnavă nevasta de facere.

MOISE: Ș-apoi ce-mi pasă mie?

MARTIN: Da-i bolnavă, giupîne...

MOISE: Cine-o pus-o să facă copii?

MARTIN: Dec! da balabusta d-tale cum face pe tot anu cîte-un Leibă?

MOISE: Așa-i place dumisale. Nu-i treaba ta.

MARTIN: Vorbă de clacă. Îmi dai rachiu azi?

MOISE: Ai adus parale?

MARTIN: Ba, zău, nu. De-i găsi o para frîntă. În toată casa, să mi-o bați în frunte.

MOISE: Apoi dar cată-ți de drum, moi bade.

MARTIN: Da-mi moare fimeia, giupîne.

MOISE: Moară cît a vra. Nu dau rachiu pe datorie.

MARTIN (*în parte*): Ce l-aș mai cîrpi cu astă bardă! (*Tare.*) Giupîne Moisi, ți-oi tăia la iarnă un stînjîn de lemne și ți l-oi căra-n ogradă.

MOISE: Așa?... dar dacă-i muri păn' la iarnă, eu să rămîn păgubaș?

MARTIN: Mare lucru o litră de rachiu?

MOISE: Prost moldovan!... Moi prostule, dram cu dram face litră, litră cu litră face ocă, ocă cu ocă face vadră, vadră cu vadră face balercă, balercă cu balercă face antal... Ai înțales?

MARTIN: Am înțales că ești talpa iadului. Na sumanu din spinare zălog și-mi dă rachiu.

MOISE: Așa mai vii de-acasă. (*Ia sumanul.*) Hai cu mine-n dugheană. (*Trece pe lângă țărani.*)

ȚĂRANUL: Ian vezi Iuda cum l-o dizbrăcat pe bietu român tocmai când s-apropie iarna! Degera-ți-ar inima cea de litfă!

MOISE: Ba ție, țeranoi nebun. (*Întră cu Martin în cârcimă.*)

SCENA III

ȚĂRANII, VÎNTURĂ-ȚARĂ (*iesind din casa lui Ion*), ION (*pe pragul ușii*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Crede-mă. pe mine, cumătre, că-s mai bătrîn, mai pățit. Nu te-apuca de lucru azi că-i zi de sărbătoare și-i păcat.

ION: Te cred, cumătre, d-apoi ce să mă fac? Nevoia mă silește. De n-oi mîntui tot până-n două luni, ca să-mi priimesc plata de la prefectură, cum m-oi cfuiti de datoria lui *kir* Iani? El îi în stare să-mi vîndă moșioara.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ai dreptate să te temi de cațaon; dar tot ar fi bine, socot, să te lași pe azi de lucru.

ION: Ba nu... o zi pentru mine-i mult. Aștept numai să-mi gătească Catrina de mîncat și să-mi ascut uneltele, și merg îndată să m-apuc de șindilit închisoarea. Să ne videm sănătoși, cumătre. (*Închide ușa.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ. (*singur, pe gînduri*): Nu știu ce am de astă-noapte, că nu-s liniștit... O cîntat o cucuveică pe casa lui Ion... și asta mă îngrijește... parcă nu-i a bine.

UN ȚĂRAN: Moș Vîntură.-Țară....

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cine mă cheamă?

ȚĂRANUL: Nu vii să cinștești cu noi un pahar de rachiu?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cum nu, feții mei? Vorba ceea: La voie bună, românii s-adună. (*Se apropie de țărani.*)

ȚĂRANUL: Da de ce n-o vinit cu d-ta și badea Ion?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: El are treabă și nu-i dă inima să beie.

ȚĂRANUL: Bietu om!... de cînd s-o prins cu lucru temniții, ard-o focu!... i s-o pricăjit norocu; îi tot posomorît și pare că fuge de oameni.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: A fi avînd și el grijile lui, sărmanu!

ȚĂRANUL: Apoi dă, moșule, s-o cuvinit tocmai el să puie mîna la zidirea unii temniți, în care Dumnezeu știe cîți români au să pătimească?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Că se căiește și el amar, sărmanu!

dar ce să facă? îi legat.

ȚĂRANUL (*arătînd casa de închisoare*): Poftim batgiocură pe satu nostru!... Ian privește cum se uită dihania la noi... parc-ar vra să ne-nghită...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cică-n toate satele o să se rîdice bizunii ca asta.

ȚĂRANUL: Așa! ca și cînd țara Moldovii ar fi o țară de tîlhari și de ucigași!... Ia! batgiocură, moșule... Poftim un pahar de rachiu, să ni se mai schimbe gîndurile.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Mulțămim... Noroc bun! și să vă scape Dumnezeu de posesor ca *kir* Iani.

ȚĂRANII: Amin! (*Beu.*)

SCENA IV

Cei denainte, MARTIN (iese din cârcimă fără suman)

MARTIN (*oșterindn-se*): Valeu!... că răcoare mi-i...

Iuda spurcată!... Nici că s-o îndurat să-mi lase sumanu.

UN ȚĂRAN (*dînd lui Martin un pahar de rachiu*): Na, măi frate Martine, trage astă dușcă ca să te-ncălzești.

MARTIN (*bînd*): Mulțămescu-ți, frate. Să deie Dumnezeu să n-ai niciodata nevoie de jidan.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Nici de *kir* Iani, Martine!

MARTIN: Aud?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ian vin' deoparte să-ți spun o vorbă.

MARTIN: Iată că vin.

(*Se duc amîndoi deoparte.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*încet*): Ce face Măriuca?

MARTIN: Șăde ascunsă în bordeiu meu de astă-noapte, de cînd ai adus-o.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Vezi să n-o afle cineva.

MARTIN: N-ai nici o grijă.... Cine-a s-o cate pin fundu pădurii?

SCENA V

Cei denainte, IANI (vine din fund furios, cu un bici în mină)

IANI: Unde sînto moziții? la chirțma?

UN ȚĂRAN: Vine grecu, măi; am pățit-o!

IANI: Țe fațeti aițe, talhari? La bauto de dimineța, și papusoi a mea ramune neculeso pe chimpoo... ha? *Kakohrononaki*, capo de bou!...

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*în parte*): Ia auzi țapu cum batgiocorește românii în țara lor!

IANI: La lucro, moziți!... la boeresco acu indata pana țe nu ma aprindo ca un zaratico.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Dacă azi îi sărbătoare, *kir* Iani, și nu se lucrează...

IANI: Ține a chircnito?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Eu, Vîntură.-Țară.

IANI: Dimiata? un ghiuzi? Nu vorbesco cu tine...

Pornit-ați azi la culeso, țeranoi?... Va uțido
in bataie... la falanga.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Pune-ți pofta-n cui despre bătaie, cîrjaliule, că s-o rîdicat bătaia.

IANI: *Kirzali!*...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: S-o rîdicat... Șterge-te pe bot de-acu.

IANI: S-a ridicato bataia!... si țe s-a puso in loco?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ha, ha, ha, mare poznaș îi!

ȚĂRANII: Ha, ha, ha!

IANI (*furios*): Ride la obraz a mea, niste țeranoi!... bre! *epanastasis!*... revoluția!... s-a burzuluito prosti!

ȚĂRANII (*cu hohot*): Ha, ha, ha!

SCENA VI

Cei denainte, MOISE

MOISE: Moi, tăceți că doarme balabusta.

IANI: Țe balabusta? Nu vezi, Moisasi, che s-a rasvratito moziți?... Rido de poronca a me. *Panaghia mu!* ma duc s-aduc pistoalele si iartaganu, se ve invețo eu a fațe ho, ho, ho, la *ipokimen* a me.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Mări nu vă mai potriviti, oamini buni, că numai lauda-i de capu lui. El îi voinic de cei care întră în doi ca-n doisprezăce, și nu-l scot nici 24... Vine pe ușa furios și sare pe fereastră rușinos.

ȚĂRANII: Ha, ha, ha...

IANI (*în parfe*): M-a lovito la fesi.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Măi! dacă n-aveți cap voi nici în zi de sărbătoare să beți cu liniște un pahar de rachiu de la jidan, hai copii la crîșma lui Ion teslariu să bem vin creștinesc și curat.

ȚĂRANII (*sculîndu-se*): Hai, hai!

MOISE: Ce este, mă rog?... la badea Ion?... (*Voind să oprească țărani.*) Nu se poate, mă rog. Voi sinteți datori să beți numai de la dugheana mea.

ȚĂRANII (*împingîndu-l*): Du-te dracului, Iudă...

(*Vîntură.-Țară iese cu țărani prin fund.*)

SCENA VII

IANI, MOISE

IANI (*turbat*): Bre! mi vine *paroksismos* la crieri!

MOISE (*furios*): *A! ghirai șvarț!*... Mi se zburlesc perciunii.

IANI: Asta-i revoluția!... *epanastasis!*... sfirsito lumii!

MOISE: Blăstămatu cel de bade Ion îmi smonește toți mușteriii!... am să. mă calicesc din pricina lui!

Nu pot mai mult să țin orînda... Cucoane *kir* Iani...

IANI: Țe vrei si tu?

MOISE: Poftim, mă rog, de-ți găsește alt orîndari, că eu nu mai sint.

IANI: *Skasmos!*... Na si alta belea!... De țe vrei se mi lasi?

MOISE: Pentru că mofluzu de bade Ion îmi strică neghițitoria.

IAM: Teslaris?

MOISE: Bade Ion, care șede cole în față cu mine.

IANI (*întorcîndu-se și privind casa, zice în parte*):

Ghidi, mozico obraznico!... Am zurato se me rasplatesco odata si bine...

MOISE: Poftim, mă. rog, să ne răfuim socotelile...

IANI (*mușcîndu-și mustețile*): Zupine Moisi...

MOISE: Ha?

IANI: Ion teslaris e dusman a me si a dimitali!

MOISE: Dușman de moarte.

IANI: El ti calițesti pe dimiata, si pe mine a vruto se mi ripesca zilele.

MOISE: Ce spui, mă. rog?

IANI: El are ghindo reu pentru noi doi.

MOISE (*cu spaimă*): *Vuăs?* Ce?

IANI (*apucînd de mînă pe Moise*): *Lipon* țe mai asteptăm?

MOISE (*bui măcit*): Ha?

IANI: Dechit se perimo noi, mai bine el... Nu-i asa?

MOISE (*fără a înțelege*): Așa, așa...

IANI: Vra se zica ne-am înțeleso?

MOISE: Cum?

IANI: Tațil... Ține vine?

SCENA VIII

IANI, MOISE, GAVRIL (*legat*), JANDARMUL

GAVRIL: Unde mă mai duci acu? Nu-i destul că m-ați

ținut închis toată noaptea? JANDARMUL: Te duc, după. poroncă, să-ți gălesc un chezeș.

GAVRIL: Un chezeș? ca pentru cei din ocnă?... Nu merg.

JANDARMUL (*împingându-l*): Fă-nainte și nu mai lungi vorba.

GAVRIL (*furios*): Și toate-aieste pentru ticălosu cel de Ion teslariu!... (*În parte.*) *Helbet!*

IANI (*în parte*): Ion teslaris!... Si el e dusman lui Ion teslaris?... *aksiologo!* (*Tare.*) Zandarmi!

JANDAKMUL: Ce poroncești?

IANI: *Ma* unde-l duți pe bietu Gavrilasi?

JANDARMUL: Cat un român care să deie chezeșie pentru dînsu.

IANI: Chezeșie eu dau, che îl cunosc; e omo bun; harnico si cu frica lui Dimiezeo.

JANDARMUL: Dacă-i așa, îl las pe chezeșia d-tale. (*Dezleagă. brațele lui Gavril.*)

IANI: Lasa, lasa.

JANDARMUL (*lui Gavril*): Mergi sănătos, și de-acu fii cuminte.

IANI: Zandarmi...

JANDARMUL: Aud.

IANI: Subprefecto tot aițe-i?

JANDAKMUL: Aici.

IANI: Se spui la dimialui c-am se me zaluiesco de țerani che s-a burzuluito.

JANDARAIUL: Bine. (*Iese.*)

SCENA IX

MOISE, IANI, GAVRIL

IANI (*în parte*): Este o vorba prosta: Che la bețivo si draco iese cu oca inainte. (*Arătînd pe Gavril.*) Am gasito chipo se me rasbuno de bade Ion... (*Lu Gavril.*) Gavrilaso... *ma* țe ai pațito, draga me?

GAVRIL: Ce să pățesc, cucoane?... M-o închis hoțu cel de teslari.

IANI: Te-a închiso el!... pe dimiata? *More*, cum se pote? Si pentru țe, *kaimene*?

GAVRIL: Pentru că i-am cerut simbria mea.

IANI: *Lipon*, in loco se-ți deie dreptu dimitale, te-a puso la duba? Bre! țe *katergaria!* Auzi, zupine Moisaki, i-a muncato simbria de haram. *Ma* el nu-i omo, îi lupo... Țe ziți, zupine Moisaki?... Nu-i asa?

MOISE (*răsărind*): Ha?

IANI: Teslaris e lupo, nu-i omo paminteano.

MOISE (*pe gânduri*): Dar, dar, lup pămintean.

IANI (*căinînd pe Gavril*): Sermano bieto Gavrilasi!... N-ai muncato nici bauto nimic de ieri dimineța?

GAVRIL (*oftînd*): Nu, nu, păcatele mele!

IANI: Moisaki, ai auzito che n-a bauto nimica crestinu? Ada degraba zumatate de oca de rachio... Eu platesco.

GAVRIL: Dumneta?... *Bogdaprosti*.

MOISE (*cit distracție*): Adă. parale.

IANI: Țe ziți?

MOISE: Ba nu, nu... te-oi scădea la cîștiu... O ocă și giumătate?

IANI: *Ohi*, zumatate numai acu de o data, si, dacă a mai trebui, om mai țere.

(*Moise intră în cîrcimă..*)

GAVRIL (*așezîndu-se în capătul mesei despre public*):

Așa stăpîn să-mi fi dat Dumnezău, iar nu ca Ion, lovi-l-ar trăsniu!

IANI (*în parte*): *More* Iani, se te vedo; acu trebuie mestesugo si *iskiuzarliki*.

(*Moise aduce rachiul.*)

MOISE: Ține bade Gavriile, bea sănătos.

IANI: Be, be, Gavrilasi, se mai uiți necazu țe l-ai traso de la teslaris.

GAVRIL (*bînd*): Să-l uit?... ba cît oi trăi nu l-oi uita!

IANI: *Aferim!* asa mi plațe omo... cu inima, nu *budalas* fara *filotimia*, care maninca batzocora, maninca bataie si tațe. (*Turnînd lui Gavril.*) Nu-i asa, Moisaki?

MOISE: Bade Gavril îi voinicos.

GAVRIL (*bînd*): Lasă! i-oi arăta eu cine sînt! Pentru că-s sărac, un biet om din lume, fără căpătăi... să-și bată joc de mine un mișel ca Ion?... Da ce-i el?

IANI (*turnînd iar*): Asta zițem si noi, țe-i el?... boieri nu-i... Un ticaloso mofluzo care maninca simbriile oamenilor.

GAVRIL: Că n-a duce-o-n rai, n-ai frică..

IANI: Țe rai?... *ma* el este bun de trimis in iado.

GAVRIL (*amețindu-se*): În iad?... da! acolo a să meargă... și asta nu tîrziu.

IANI (*în parte*): Se ametește! minunato!

MOISE (*în parte*): În iad?... *ai vei!* (*Se oțerește.*)

IANI: *Ma* spune-mi, Gavrilaki, chita leafa aveai la teslaris?

GAVRIL: 60 de lei pe an ș-o păreche de opinci.

IANI: Numai atita, un flecheo ca dimiata?... auzi, Moisaki?

MOISE: Pentru nimic.

IA'NI: *Ma* asta-i o talharie de țele gogonate! Un voinico ca dimiata plateste o mia de lei pe ano... nu-i asa, Moisaki?

MOISE: Nu-i mult nici două mii, zic zeu!

IANI: Nici trii mii.

GAVRIL: Trii mii; da unde să-i găsesc?

IANI: Unde? la muna dimitale.

GAVRIL (*căutându-și mâna*): Mîna-i goală.

IANI: *Neski, ma* lucru de la dinsa fațe o suta de galbini.

GAVRIL: Face dar, că eu am lucrat mai toată dulgheria temniții și Ion o luat plata.

IANI: Vezi, Gavrilaki, sermane?... tot Ion!... D-ta te ostenesti, asuzi, lucrezi de dimineța pana in sera si badea Ion inghite paraluția.

GAVRIL (*aprinzându-se*): Asta dreptate-i?

IANI (*la urechea lui Gavril*): Vezi che din prițina lui nu poți trai?

GAVRIL: Din pricina tălhariului celuia.

IANI: Che daca n-ar fi Ion, dimiata, Gavriluța, ai ramunea singur stoler aițe in sato, si atunți dimiata ai avea tot lucru, si a satenilor si a stapunirii, si ai castiga paraluți multe... Nu-i asa, Moisaki?

MOISE (*oțerindu-se*): Așa cred și eu.

GAVRIL (*frecându-și ochii*): Bine zici, cucoane *kir* Iani. Ori el, ori eu!... amîndoi nu putem fi la un loc...

IANI: Doua sabie la un teca nu incape...

GAVRIL (*răpit de patima*): Dar!... cu chipu ista îmi răzbun și-mi rămîne tot lucru din sat... Hai...

MOISE: Unde, mă rog?

GAVRIL (*amețit și încrutat*): Mă duc să desprind cîteva scînduri de sus de pe șchele... și cînd ș-a sui el la lucru ș-a pune picioru...

MOISE (*spăriet*): A cădea ș-a muri?... *Ai vei!*... Nu face...

IANI (*încet*): Tați, Moisaki, che astfel castiga orinda dimitale.

MOISE (*căzînd pe laiță*): *Mein Gott! mein Gott!*

GAVRIL (*clătîndu-se pe picioare*): Parcă-mi iese foc din ochi... Ha, ha, bade Ioane, mă-nchizi pe mine în temniță?... temnița a să-ți mănînce capu... (*Se îndreaptă spre închisoare, se suie rapide pe schele și intră în culise.*)

IANI: *Aferim!*... treaba merze de minune. (*Își freacă mînile cu mulțămire.*)

MOISE (*tremurînd*): *Mein Gott! mein Gott!*... dacă s-a afla, am murit!

IANI: *Ma* nu te teme, Moisaki. Nu vezi che Gavriilo e bat? Acu fațe pozna, si chindo s-a trezi, a uitato... Țe vedo? teslaris?

SCENA X

IANI, MOISE (sub sopron), ION, CATRINA (ieșind din casa lor)

ION: Geaba te mai rogi, Catrino..., trebuie să mă duc la lucru numaidecît, ca să nu-mi perd ziua.

CATRINA: Ascultă-mă și pe mine, bărbate; lasă-te pe mâni; că nu știu ce-mi vestește inima a rău.

ION: Da nu fi copilă, Catrino, că doar nu merg peste lume; mă duc cole lîngă casă.

CATRINA: Bărbate... te rog... nu te duce, că iaca... îmi spune sufletu să nu te las.

ION: Ei! apoi mă superi. Du-te-n casă și-ți cată de gospodărie.

CATRINA: Bine, bărbate; fă cum îi vrea. (*Își șterge ochii.*)

ION: Adică, dacă-i parte femeiască, tot copil... (*Se apropie de Catrina.*) Vin să te sărut, Catrino, că astfel mi-a fi ziua cu noroc.

(*Catrina îl îmbrățișează plîngînd.*)

MOISE: Vezi, vezi, cucoane *kir* Iani?

IANI: Vedo, si me temo che l-a gasi pe Gavriilo stricînd schelea.

ION: Hai, întoarce-te de-acu-n casă, Catrino, ș-alungă cele gînduri posomorîte. (*Se îndreaptă spre schele. Catrina intră în casă.*)

MOISE: Iaca... se duce la moarte... Nu pot să-l las.

(*Voiește să strige pe Ion; Iani îi astupă gura.*)

IANI: Nu fațe pozna, Iuda. (*Îl împinge în cîrcimă.*)

SCENA XI

IANI, MOISE, ION, VÎNTURĂ-ȚARĂ, NIȚU, MARTIN, ȚĂRANI, JANDARMUL (vin din dreapta)

ȚĂRANII: Ne cheamă subprefectu?... pentru ce?

JANDARMUL: Adunați-vă cole în piață că vine și el îndată.

ION (*cătră Nițu*): Da de unde vin oamini, Nițule?

NIȚU: De la noi, tătucă. O vinit jandarmu să-i cheme aici din partea subprefectului.

ION: Oare ce să fie?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: A fi giudecata cu greco care cere să rupă oamini popușoi fără pănuși, ca să rămîie pănușile pe strujeni...

IANI: *Ama* cum, mozicule?... să mi fați risipa de panusi?

SCENA XII

Cei denainte, SUBPREFECTUL

ȚĂRANII: Iaca și subprefectul. (*Își scot pălăriile.*)

SUBPREFECTUL: Oameni buni! v-am adunat pentru ca să vă fac cunoscut că în sat la Măcieni o murit un om văduvoi, anume Toader Sălceanu, la care s-o găsit stare, o răzășie cu livadă, zăce boi, 50 de oi și 300 de galbini îngropați sub vatră. L-ați cunoscut d-voastră, oameni buni?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Eu l-am cunoscut; era om de omenie și gospodar bun.

SUBPREFECTUL: El o lăsat cu limbă de moarte toată averea lui unei fete care s-o perdut din sat de la Măcieni, la vrîsta de 5 ani, și pe care el n-o mai putut-o găsi pîn' ce-o murit. Acea copilă trebuie să fie acum de vro 15 ani, cu ochii albaștri, cu părul castaniu și se numește Măriuca... Nu cumva ați văzut-o undeva, oameni buni?

IANI (*în parte*): Mariuca bogata!

NIȚU: Măriuca?... Ba este o fată întocmai care slujește în casă la *kir* Iani, posesorul.

SUBPREFECTUL (*cătra Iani*): Așa-i, *kir* Iani?

IANI: A fosto, *ma* a fuzito asta nopte...

NIȚU: O fugit!

ION (*încet lui Nițu*): N-ai grijă, băiete, că-i în loc sigur.

NIȚU: Unde, tată?

ION: Taci.

(*În timpitl acestii scene, Gavril se coboară pe schelea din dos, ce este ascunsă. în culise, se furișează pe după țărani și se apropie de Iani.*)

GAVRIL (*încet, lui Iani*): Gata... am desprins scîndurile...

IANI: Bine...

SUBPREFECTUL: Și nu știi, *kir* Iani, pentru ce-o fugit Măriuca din casa d-tale?

IANI: Nu stiu, che eu nu pazesco fetele.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba să-ți spun eu de ce pentru că biata copilă era gazda bățăilor, pentru că slujea degeaba, pentru că n-avea nici măcar o rochiță de îmbrăcat și pentru că murea de foame în casa d-sale...

IANI: Mințuni.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Așa este, cumătre Ioane?

ION: Așa; o știe tot satu.

IANI: Mințuni, blastamaților.

SUBPREFECTUL: Ei! destul, nu batgiocori oamenii. Bade Ioane, am primit poroncă de la prefectură ca să te înlesnesc cu vro două mii de lei. Să vii mâni la subprefectură.

ION: Slavă Domnului c-am scăpat de grec!

IANI (*furios*): *Skasmos!*

SUBPREFECTUL: Dar când mîntui lucru, bade Ioane?

ION: Cît mai degrabă., domnule subprefect... Ah! mi-o mai crescut inima!... Oi să lucrez zi și noapte; ș-așa mă și sui pe șchele acu-ndată.

SUBPREFECTUL: Da nu-i cea grabă.... Lasă, că azi îi sărbătoare.

ION: Ba nu; stăpînirea-mi plătește, trebuie să lucrez.

(*Se îndreaptă spre șchele.*)

IANI (*în parte*): Merzi, merzi...

ION (*suindu-se pe șchele*): Cumătre!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Aud.

ION (*rîzînd*): Își pusese ochiu grecu pe răzășia mea... spune-i să se spele pe dinți.

ȚĂRANII: Ha, ha, ha...

IANI (*în parte*): *Pola kala*, bine... Om videa noi acus ține a ride.

ION (*sosește în capătul șchelei*): Nițule!

NIȚU: Aud, tată.

ION: Du-te de sărută pe mă-ta și-o roagă să-ți spuie unde se găsește căprioara. (*Nițu aleargă în casă.*)

IANI (*în parte*): Capriora?

ION (*începe a păși pe partea șchelei ascunsă în culise și cîntă*):

Frunză verde de dudău

Scăpat-am de ceasul rău.

(*Se aude deodată. o mare prăbușire de lemne între culise și vocea lui Ion strigînd: „Valeu! m-am ucis!...”*)

TOȚI (*spăimîntați*): S-o prăbușit șchelea!... (*Aleargă în culise.*)

IANI (*în parte*): *Natos'*... a facuto tumba.

GAVRIL (*cu mulțămire*): A!... mi-am răzbunat! (*Bea rachiu cu lăcomie.*)

SCENA XIII

Cei denainte, MOISE

MOISE (*galben și spăriet iese din cîrcimă.*): Ce este?

IANI: S-a prabusito schelea.

MOISE: *Mein Gott!*... ș-o murit?

IANI: Asa credo...

MOISE: *Vei, vei, vei. vei!* (*Tremură.*)

(*Se aud în culise cuvintele: „O murit, sărmanu!”*)

SCENA XIV

Cei denainte, ION (adus pe brațe de cătră țărani), CATRINA, NIȚU

ȚĂRANII: Sarmanu Ion!... sărmanu om!... Ce păcat!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Să-l ducem acasă că poate-a scăpa...

(*Se îndreapta spre ușa casei lui Ion.*)

CATRINA (*iesind*): Ce este?... Bărbatu-meu!...

(*Oamenii așează pe Ion lângă prag. Catrina și Nițu îngenunche lângă el.*)

CATRINA (*cu desperare*): Bărbatu-meu!... o murit! nu se poate una ca asta... Ioane... Ioane... deschide-ți ochii, grăiește, că nebunesc!

NIȚU: Tată., tată!

CATRINA: Bine-mi spunea inima... (*Plîngînd.*) Ioane, nu muri... Fie-ți milă de mine... Ioane...

ION (*deșteptîndu-se*): Cine mă cheamă?...

TOȚI: Trăiește, trăiește!...

ION: Ce-am pățit?... Se învîrtește lumea cu mine... Unde-s?

CATRINA: Lînga nevasta ta, Ioane. Uită.-te la mine, nu mă cunoști?

ION: Catrina... Nițu... Cumatru... Valeu!... nu mă lăsați! mor!... mor!... (*Cade mort.*)

CATRINA (*tresare drept înpicioare, cu ochii rătăciți*): Mort!... O murit! Ah! (*Leșină în bratele lui Nițu.*)

(*În toată scena aceasta, Iani se uită, cu ochii țintiți la Ion, lăsînd a se celi mulțămirea pe fața lui. Gavril, bat, tresare și rămîne încremenit cînd aude pe Catrina zicînd: „O murit!” iar Moise, tremurînd și bătîndu-se cu pumnul în pept, se furișează pe lîngă păretele cîrcimei fî se aruncă, spăriet înîntru.*)

(*C o r t i n a c a d e.*)

ACTUL III

Teatrul reprezintă o pădure; în fund, o cărare ce suie la deal; în dreapta, altă cărare pintre copaci; în stînga, bordeiul lui Martin pădurarul, și pe planul I se află o rădăcină de arbore.

SCENA I

GAVRIL (*cu haine rupte și cu o pălărie pe ochi, vine pe cărarea din fund*): Valeu!... valeu!... de-abia mă țin picioarele!... N-am mâncat nici o fărâmică de două zile... (*își scoate traista și se pune pe rădăcină.*) Să mă mai odihnesc puțin... Valeu! (*Privește împregiurul lui.*) Iaca pădurea de pe mosia Haramu... Iaca bordeiu lui Martin pădurariu!... M-aș duce să cer o bucată de mămăligă... dar mă tem. De când, acu șase luni, o căzut de pe șchele bietu Ion teslariu... mă spariu și de umbra mea... Parcă-l tot văd pe Ion după mine... (*Oțerindu-se, își face cruce.*) Doamne! Doamne! fă-ți milă de mine și mă iartă.... (*Se scoală.*) Așa-i păcatu când se leagă de om!... M-am potrivit grecului și jidanului, ș-am făcut moarte de om!... Bată-i urgia lui Dumnezeu! cum m-o împins în prăpastie, ș-apoi, pentru ca să se disfacă de mine, mi-o spus că subprefectu ar fi avînd prepusuri asupra mea... Am fugit, după sfatu lor, diparte de sat, tocmai la Galați, pentru ca să mi se peardă urma. Iani și Moisi îmi dasără făgăduință că mi-or trimete acolo bani de cheltuiala ca să trec Dunărea... Așa!... lor le-o fost să mă vadă dus de lîngă ei și m-o lăsat muritori de foame pîn-acu... Hoții dracului!... dar i-oi pune eu la cale!... M-am întors înadins de la Galați pentru ca să le vîr în suflet o groază de care-or pomeni ei multă. vreme... Ce s-aude? (*Se ascunde după. arbori.*)

SCENA II

GAVRIL, MĂRIUCA

MĂRIUCA (*cîntînd*)

Cine-a zice Nițu vine

Da-i-aș tot ce am pe mine;

Cine-a zice c-a venit

Da-i-aș ce n-am juruit.

(*Întră pe cărarea din dreapta, aducînd un paner cu provizii.*)

Biata mama Catrina!... i-am dus de mîncat și n-o vrut să ieie nimic în gură; șede sărmana în țintirim și se bocește la mormîntu bărbatu-său!

GAVRIL (*în parte*): Ce văd?... Măriuca!... oare nu s-ar îndura să-mi deie ceva de mîncat?

MĂRIUCA (*în parte*): Azi sînt șase luni de cînd o murit badea Ion!

GAVRIL (*apropiîndu-se*): Copilă, dragă. copilă....

MĂRIUCA (*tresărind*): Ce-i?

GAVRIL (*cu voce slaba*): Fă-ți milă și pomană de-mi aruncă o bucată de mălai, că-s un biet sărac și n-am pus nimic la inimă de două. zile.

MĂRIUCA: Sărmanu bietu om!... (*Dîndu-i panerul.*) Na, bade; iaca mălai, și ouă, ș-o bucată de carne, ș-o steclă de vin; ie tot.

GAVRIL: Tot! îmi dai tot? (*Ia proviziile cu lăcomie și le pune în traistă.*) Bogdaproste, bogdaproste! Dumnezeu să-ți umple cîmpii cu roadă și calea cu flori.

MĂRIUCA: Și d-tale, bade.

GAVRIL: Și mie!... O! de te-ar auzi Cel-de-Sus; dar nu se poate, săracu de mine! (*În parte.*) Nu vrea Ion. (*Tare.*) Rămîi sănătoasă., copilă.. (*Iese prin dreapta, în parte.*) Merg să m-ascund în pădure.

MĂRIUCA (*cu milă*): Bietu om! Cine știe ce păcat l-o fi agiuns de-o rămas cerșitori! (*Stă pe gânduri.*)

SCENA III

MĂRIUCA, NIȚU (*arătîndu-se la colțul bordeiului*)

NIȚU: Măriuco!

MĂRIUCA (*întorcîndu-se veselă*): Nițu!... Cît te-am așteptat! De ce n-ai vinit să mă vezi tocmai de-alaltaieri?

NIȚU (*trist*): N-am putut, Măriuco.

MĂRIUCA: N-ai putut?... da înainte cum puteai să vii de trii-patru ori pe zi? Nu știi tu că afară de tine n-am pe nime-n lume?

NIȚU (*cu dragoste*): Dragă. Măriucă!... de știu ceva, știu atîta că mi-aș da viața pentru tine, că m-aș prinde să-ți fiu rob.

MĂRIUCA (*zîbind*): Rob?... Ian spurie, Nițule... dacă mi-ai fi bărbat tot astfeli ai gîndi?

NIȚU: Eu? bărbatu tău, Măriuco? (*Cade pe gânduri.*)

MĂRIUCA (*observîndu-l*): Da ce ai, Nițule? Parcă nu ești în apele tale... Ai ceva și te tănuiești de mine.

NIȚU (*după o scurtă tăcere*): Ei!... să-ți vorbesc drept, Măriuco. Nu pot să mă mai căsătoresc cu tine... Asta mă omoară.!

MĂRIUCA (*îngrijita.*): Nu?... și de ce? Ce ți-am greșit?

NIȚU: Pentru că... tu ești bogată. și eu sînt sărac... *Kir* Iani ne-o calicit de ne-o lăsat pe mama și pe mine lipiți pămîntului. În ziua cînd o murit tata, subprefectu o luat tot din casă; căci tata avea datorii, și astăzi se vinde la subprefectură toată starea noastră... Are să-ncapă biata moșioara noastră pe mîna posesorului și noi o s-agiungem pe la ușile oamenilor... Giudecă tu sîngură, Măriuco, dacă-mi mai este iertat a hrăni visuri de căsătorie... A zice lumea că m-am uitat la banii tăi pentru ca să-mi cîrpesc sărăcia.

MĂRIUCA: Asta te muncește, Nițule?... Apoi, fii liniștit; averea voastră n-a întra niciodată în ghearăle lui *kir* Iani.

NIȚU: Cum?

MĂRIUCA: Îi videa... Așteaptă să vie moș Vîntură-Țară.

NIȚU: Spune-mi-o tu, Măriucă; că de este să-mi vie vro veselie-n lume, să-mi vie-n calte de la tine.

MĂRIUCA: De-i așa, ascultă: am rugat pe moș Vîntură-Țară ca să-mi scoată el din giudecătorie averea rămasă de la bietu tată-meu, și să s-ație la mezat pentru ca să cumpere pe numele meu moșioara voastră.

NIȚU (*cu veselie*): A! slavă. Domnului c-am scăpat de-o grijă.!... Când gîndeam c-o să șadă Iani în casa noastră... turbam de supărare... încalte-i șidea tu, Măriuco, și-i gîndi cîteodată la noi.

MĂRIUCA: Ba om șidea cu toții împreună, cu mama Catrina, cu moș Vîntură-Țară și cu tine, Nițule, ș-om pitrece zile fericite.

NIȚU (*cu dragoste, strîngînd la pept pe Marinca*): Draga mea Măriucă!

SCENA IV

NIȚU, MĂRIUCA, VÎNTURĂ-ȚARĂ (*se ivește pe cărarea din fund*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*în parte*): Hulubașii moșului! (*Stărnută tare.*) Noroc!

MĂRIUCA (*depărtîndu-se iue de Nițu*): A!

NIȚU: Iaca moș Vîntură.-Țară.

MĂRIUCA (*veselă*): Moș Vîntură.-Țară.?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Eu, dragii mei. (*Coborîndu-se în scenă.*) Am vinit de la tîrg numai într-o fugă. ca să vă dau veste bună.

MĂRIUCA (*apucînd pe Vîntură-Țară de braț*): Spune, spune degrabă, moșule.

NIȚU (*de ceea parte*): Ce veste?

MĂRIUCA (*răpide*): S-o sfîrșit mezatu?

NIȚU (*asemene*): Grăiește.

MĂRIUCA: Ai cumpărat moșioara lui badea Ion?

NIȚU: Ai vinit de hac lui *kir* Iani?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Încet, încet, nu mă grămădiți că v-oi da la toți. Vai de mine, că iuți copii!

MĂRIUCA: Da răspunde azi, moșule, și nu ne mai chinui.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Apoi dați-mi vreme să grăiesc.

MĂRIUCA: Iaca tăcem.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Chitic?

MĂRIUCA: Chiticel.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Gîciți ce-am făcut la giudecătorie?

MĂRIUCA: Te-ai luptat la mezat cu grecu?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: M-am luptat vîrtos.

NIȚU: Și l-ai biruit?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: L-am!... I-am suflat moșioara de sub nas. Ha, ha, ha! Să fi văzut ciudă la el... Parcă era un țap străchiet. Tot așa bodogănea în limba lui: *Skasmos diavole!... kakohrononaki pusti...*

Ha, ha, ha, mult oi mai ride! Vroia, parpalecu, să se facă. numaidecît cu moșioară., fie cît de mică, numai să prindă rădăcină-n țară... Dar las' că mi l-am frecat eu de gîlci.

NIȚU: Care vra să zică, de-acum răzășia și casa sînt a Mărioarei?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: A ei... Iaca adeverința de banii ce-am depus în giudecătorie.

MĂRIUCA (*sărind de bucurie*): I!... bine-mi pare, bine-mi pare!... Vin' să te sărut, moșule. (*Îl sărută.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Sărută, draga moșului, doar oi mai întineri.

MĂRIUCA: Mă duc să dau de știre mamei Catrinei, ca să se mute iar în casa d-sale. (*Voiește s-alerge în dreapta.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*oprind-o*): Stăi pe loc că iat-o, vine sîngură aici.

SCENA V

Cei denainte. MARTIN, CATRINA (îmbrăcată. în negru, plînsă și obosită, aduce un braț de vreascuri)

MARTIN (*aducînd o sarcină de lemne*): Da adă-ncoaci la mine aiste vreascuri, lele Catrino, că de-abia umbli de slabă ce ești. CATRINA: Ba nu, bade Martine, lasă-mă să fac și eu măcar atîta treabă în bordeiu d-tale, unde mă găzduiești de cînd o murit bietu bărbatu-meu... Dumnezeu să-l ierte!... (*Plînge.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*cu jale*): Sărmana femeie! tot îl plînge zi și noapte.

MĂRIUCA (*alergînd la Catrina*): Mamă, mamă. Catrino!

CATRINA (*ștergîndu-și ochii*): Tu ești, Mă.riucă?

MĂRIUCA: Ce mi-ai da să-ți spun o veste bună?

CATRINA (*zîmbind cu durere*): Veste bună?... mie?

MĂRIUCA: Dar, mămuică; ce mi-i da?

CATRINA: Ce-ți pot da, Măriucă dragă, că nu mai am nimică?

MĂRIUCA (*ascunzîndu-și obrazul în sînul Catrinei*): Mi l-îi da pe Nițu de bărbat?

CATRINA: Pe Nițu?... (*Sărutînd pe Măriuca.*) Apoi nu-i a tău?

MĂRIUCA: Auzi, Nițule?... De-acu n-ai încotro șovăi... Iaca vestea, mamă. Catrină: am rugat pe moș Vîntură-Țară să împedice pe kir Iani de a să face stăpîn pe mosia d-voastră.

CATRINA (*cu bucurie*): Și cum asta, fata mea?

MĂRIUCA: Am cumpărat-o eu pentru ca să trăim împreună în casa d-tale. Bine-am făcut?

CATRINA (*cu înduioșere, strîngînd pe Măriuca la sîn*): În casa mea?... să mor în căsuța unde m-am măritat!... unde-am trăit cu bietu Ion! (*Șter-gîndu-și ochii.*) Ah! nu mai nădăjduiam o asămîne fericire. Vină, vin cole pe inima mea, dragă Măriucă, ca de mult n-o bătut ca acu de bucurie.

VÎNTURĂ-ȚARĂ (*ștergîndu-și ochii și suflîndu-și nasul*): Na!... iaca că-ncepe-a bura și la mine.

MĂRIUCA (*coborînd ochii*): Mamă. Catrino... să meargă moș Vîntură-Țară ca să scoată un peciu pe numele lui Nițu și pe-al meu?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Mă duc numai într-o fugă la potropopu. Încalic iapa lui Martin și să te duci, duluță....

CATRINA: Fă cum îi ști, cumătre, ca să fie copiii fericiți.

MĂRIUCA (*încet lui Nițu, rîzînd*): Mai zici de-acu, urîtule, că nu te poți însura cu mine?

NIȚU: Nu mai zic nimică, Măriucă, că-s fericit. (*O sărută pe frunte.*)

MĂRIUCA: Dacă-i așa, știi una? Alearga-n sat și cheamă locuitorii la dugheană și desfundă un poloboc în sănătatea noastră.

NIȚU: Mă duc ca vîntu.

MĂRIUCA: Ba mai încetișor, mă rog, ca să te pot întovărăși măcar până la poiana din pădure.

NIȚU: Haide.

MĂRIUCA: Mamă Catrină.... mamă soacră.....

CATRINA (*rîzînd*): Aud, noră dragă.

MĂRIUCA (*sărutînd pe Catrina*): Mergi de te odihnește-n bordei, că eu mă-ntorc acuș... Și d-ta; moșule, fă-te săgeată și te du țintă la potropop. (*Iese veselă prin dreapta, alergînd cu Nițu.*)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: M-am dus...

SCENA VI

VÎNTURĂ-ȚARĂ. CATRINA, IANI

IANI (*în capătul cărării din deal vorbește în culise*): Moi Gheorghii, merzi cu caruța și me aștepta în vale, la pod. Merzi tot ințeto se nu mi striți careta. CATRINA: Vine grecu pe-aici... Fug să nu-l văd în ochi.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Întră-n casă, că eu am două vorbe cu el. (*Catrina intră în bordei.*)

IANI (*privind între culise*): Moi Gheorghii, pune chedica la caruța che mi desali telegari.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Auzi, telegari? două mîrtoage de pripas.

(*Începe a însera. Cerul se acopere încet cu nori.*)

SCENA VII

VÎNTURĂ-ȚARĂ, IANI

IANI (*coborîndu-se iute, se împedecă de o rădăcină*): Karnaksi!... era se cado.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ține-te bine să nu dai rău.

IANI: Țe?... iar ghiuzi ațesta?... îl intilnesco peste tot loco.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Încă n-ai scăpat, grecule. Ai să dai cu ochii de mine până și lîngă căldarea cea cu smoală clocotită, unde-o să te fearbă dracii pe ceea lume.

IANI: Drații cu caldare de smola?... Pusche la limba ta!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Așa, nelegiuitule!... Și, cînd îi giuca tananaua în căldare, am să te-ntreb: ce-ai făcut cu răzășia mea?

IANI: Țe tanana? Țe razasia?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Răzășia mea care mi-ai mîncat-o de haram cu cărți minciunoase, cu plastografii. Te faci că uiți?

IANI: Plastografia!... Moi țeranoi, stii tu cu ține vorbesti?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cu cine?... cu un venetic pripășit în țara Moldovii; cu un cațaon alungat din țara lui și care își batgiocorește numele de grec prin fapte mîrșave, prin coțcării de cafene și prigoniri de săraci.

IANI: Ei, tați, *more*, che me amețesti cu prostiile dimitale.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba n-oi tăcea, că eu am cunoscut greci de treabă care-și cinstea neamu și murea pentru țara lor; am cunoscut pe capitani Costea și Farmaki din Eterie cu tovarășii lor... Aceia era oamini, era greci cu inimă; iar nu ca tine, care știi numai să sugi sîngele românului.

IANI (*furios*): Țe ai zis che sugo?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Sînge!... Tu nu ești om; te tragi din neamu lipitorilor.

IANI: Ai nebunito!... Moi prostole, moi capo de bovo, eu mi chema Avdela; *ma* nu sinto *avdela*. Stii grețeste?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba nu.

IANI (*întorcîndu-i dosul*): *Lipon*, du-te la *diavolo*.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Dar știi să-ți spun românește că am să mă leg de capu tău ca boala de om sănătos. Am să te fac să fugi de mine ca de tămîie. IANI: *Ma* eu draco sinto, se fugo de tamue? (*Făcîndu-și cruce.*) *Kirie eleison!*

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Geaba-ți faci tu cruce, că nu se prinde de tine.

IANI (*se întoarce cu mînie și se apropie de Vîntură-Țară*): *More!* țe vrei tu cu mine, *telos panton?*

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Vreau să te fac să turbezi.

IANI: *Skasmos* la tine, *budalas* mozico! Nu pot se me resuflo de tine; nu pot se mi fac negustoriile din prițina ta. Ai burzuluito țerani de la sat a me; ai oprito pe locuitori se mi aduca *peskesi*; ai dato de stire la subprefecto che se găsea cai de pripaso la mine; ai făcuto o mulțime de *kater-garii*, si in sfîrsito mi ai luato din palma mosiora lui Ion teslaris... Asa este?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Așa.

IANI: Si țe ai folosito cu asta?... Ai făcuto vre un bine la veduva lui Ion teslaris, la Catrina?... nițidecum, che averea a trecuto la muna straina; la Mariuca, și ea tot seraca ramune. Numai chit m-ai pagubito pe mine.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ba te-nșali, lipitoare, c-am înstărit iar pe Catrina.

IANI: Cum?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cum?... Măriuca o cumpărat răzășia lui Ion pentru că se mărită cu ficioru lui, cu Nițu. Ai înță.les?

IANI: Bre!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Zbeară tu, grecule, de-acum cât ai vrea.

IANI: Breee!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ai vrut să stîngi casa lui Ion teslariu; dar n-ai gîndit că Dumnezeu cetește în inima ta.

IANI (*încremenit de tot*): Breeee!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ha, ha, ha... O încremenit țapu. (*Se pornește rîzînd pe cărarea din fund și dispăre.*)

IANI (*după o scurtă tăcere*): Se marita Mariuca cu Nițo!... *Lipon*, de-acum fițioru lui Ion teslaris a se fie de doua ori mai bogato dechit reposatu tata-seu dimisale, che a se aiba doua stări, si pe a Mariucăi si a lui!... *Lipon*, sinto perduto! Nițo e dusman a me, si a se faca tot ca se me alunze de pe mosia Haramu. Poate che se vree si posesia mai terzio... Sinto perduto! (*Se primblă turburat.*) Cum se faco?... cum se drego? (*Se oprește, lovindu-se peste frunte.*) Na!... o idee nastroșnica!... Se me insor eu cu Mariuca... Se me faco eu bogato, si Nițo se ramue tot seraco!... *Aferim Iani!... aferim kapioldas!...*

SCENA VIII

IANI, MARTIN (*ieșind din bordei*)

MARTIN (*vorbind de pe prag în odaie*): Ba nu, nevastă, nu mă aștepta în astă-noapte, că am să car lui kir Iani un stînjîn de lemne. (*Închide ușa.*)

IANI: Ha! Iaca si Martino.

MARTIN (*privește la cer*): Parcă se gătește-a ploaie ș-a furtună. Să întunecă ceriu.

IANI: Martine, mo Martine!

MARTIN: Cine mă cheamă.? Kir Iani!

IANI: Unde merzi?

MARTIN: Mă duc în pădure să-ncarc lemnele...

IANI: Care mi esti dator? bine; numai cauta se fie bune si uscate.

MARTIN: Apoi dă; ți le-oi aduce și eu cum le-oi lua din pădure.

IANI: *Ma* in padure sinto verzi, si chind ardo faco fiss...

MARTIN: Las' că le-a usca el focu.

IANI: Siretole!...

MARTIN (*în parte*): Auzi, pehlivanu? cică eu sînt șiret.

IANI: MO, Martine, ian spune, Mariuca acasa este?

MARTIN: Ba o ieșit.

IANI: A iesito?... singura?

MARTIN: Știu eu?... nu eram acasă.

IANI: Mo, Martine, Martinasi, de-i spune tu la mine adevero, eu dau la tine un fifirighi bacsis.

MARTIN: Ba decît basșiş mai bine m-ai agiuta să-mi plătesc sfertu.

IANI: Azuta, azuta, Martinasi. Chito ți trebuie?

MARTIN: Douăzăci de lei.

IANI: Douazeți de lei!... multe parale!... soma *simandikosa!*... *ma* cu toate ațeste eu sinto milostivo si vreu se te inlesnesco la nevoie. Na 20 lei, bade Martine. (*Numără banii lui Martin.*) Se mi platesti peste o luna 25 de lei, si se mi cari doi stinzini de lemne la curte. Te primești?

MARTIN: Mă primesc. Ce să fac?

IANI: Vezi che eu totdeauna ve azuto; *lipon*, spune si tu la mine adevero.

MARTIN: Ce adevăr?

IANI: Mariuca are vreun amorezi?

MARTIN: Ce mîncare-i aceea?

IANI: Amorezi...

MARTIN: Ai orez?... Mănîncă-l sănătos.

IANI: *Ma* nu asa, prostole. Amorezi, stii, ibovnico de amori, cum le plațe la fete.

MARTIN: D-apoi eu știu? Ce mă-ntrebi pe mine? Parcă eu îs pristav pe fete? Întreab-o pe dînsa. (*Se îndreaptă spre fund.*)

IANI: Bade Martine, un bacsis.

MARTIN: Mări, fugi încolo. Nu ți-i rușine, om bătrîn, să vorbești asemenea fleacuri?... Dacă te-or cîrîi și cioarăle de te-or auzi. (*Se suie în dreapta și dispare.*)

IANI: Du-te la zugo, bovole.

SCENA IX

IANI, MĂRIUCA,

MĂRIUCA (*cîntă, în culise*)

Vîntule, du-te de-i spune

Că zăbavele nu-s bune,

Că lelița-i duce dorul,

I-a înțelenit ogorul.

IANI: *Oriste?* Audo glasul Mariuca.

MĂRIUCA (*în scenă*): O zis Nițu c-a veni mai într-un tîrziu să facem șazătoare pe prispă. (*Stă puțin pe gînduri*.)

IANI (*în parte*): Iat-o!... s-a facuto frumusica ca un *zarnakade!* (*Apropiindu-se*.) *Mariuca, psihi mu...*

MĂRIUCA (*tresărind*): Ce-i?... *Kir Iani!*

IANI (*zîmbind și gudurîndu-se*): *Neski... Enakis...* stapunolo dimitale, care te a crescuto, *ke* te a hranito, *ke* te a incalzito, de ai inboțito ca un *triandafilo*.

MĂRIUCA: Ce să spun?... M-ai hrănit cu răbdări prăjite și giupîneasa Ruxanda cu bățai. Îmi aduc aminte.

IANI: *Ma* nu, Marula draga. Nu cu prazituri, cum ziți, che eu te am iubit ca un copil ca me... *omos* Ruxanda daca a facuto suparare la dimiata, a facuto fara stirea a me. Ruxanda este zupinesa prosta...

MĂRIUCA: Proastă., dar te poartă de nas. IANI: Nu me porta de naso, *ma* fiindo che me sluzeste de multo a luato obrazi. MĂRIUCA: Ian las', *kir* Iani, că ea-i stăpînă-n casă...

Nu cumva te croiește și pe d-ta cîteodată.? Spune drept.

IANI: Feresca Hristos!... Eu sinto *arvaniti*, *ke* ar fi rusine se me las se me *kelfanesca* o zupinesa...

MĂRIUCA: Ian las'... nu te-am văzut eu?

IANI: Țe ai vazuto era in saga, Mariuca.

MĂRIUCA: Apoi dă; șagă sau înadins, nu se cată; dac-o iubești.

IANI: Eu o iubesc pe Ruxanda?... Doară n-am chelbosito... (*Cu sentiment*.) Nu, Mariuca, *matia mu*, nu iubesc pe Ruxanda; *ma* iubesc un alto *ipokimen*.

MĂRIUCA: Să-ți fie de bine... (*Voiește să se ducă*.) IANI (*țîindu-i calea*): Un *ipokimeno* tinerelo, frumuselo, sprintinelo, nurlio *ke* hazlio; o fetica cu care vreu se me insoro, ca se o țino tot in bumbachi ca pe un puisor de canarasi.

MĂRIUCA: Dumnezău să-ți agiute... (*Voiește să plece*.)

IANI (*oprind-o*): Amin... Ah! Marula! nu m-ai prițeputo?

MĂRIUCA (*cu mirare*): Ce să pricep?

IANI: *Ma* tu esti ațel canarasi, Marulița, *fos mu*. Cu dimiata vreu se me insero.

MĂRIUCA: Cu mine?

IANI: *Neski*, se ti faco *evghenista*, cocona...

MĂRIUCA: Ha, ha, ha, ha!

IANI: Țe rizi?

MĂRIUCA: Cum n-oi rîde de-așa vorbă.?

IANI (*serios*): *Ma ohi*, Marula, nu glumesc... Se crepo daca zico *kabazliki*.

MĂRIUCA (*serioasă*): Vorbești cu tot dinadinsu?

IANI: Cu inadinsu.

MĂRIUCA (*stă puțin pe gânduri de privește la Iani, apoi se apropie de el și-i zice*): Vra să. zică, mă iubești?

IANI (*căzînd în genunchi*): Ah! Marulo!... te iubesc cu amori și cu dragoste. Privește la mine: am cazuto și la zenunchi.

MĂRIUCA: Ș-ai crezut d-ta vrodată, *kir* Iani, că eu aș putea iubi și lua de bărbat pe-un om care n-o avut cît de puțină milă de copilăria mea?

IANI: Aud?

MĂRIUCA: Cu un om care-o tras asupra-i blăstămurile unui sat întreg?

IANI: Blestemuri?

MĂRIUCA: C-un om carî, după ce-o prigonit până la moarte pe badea Ion teslariu, cată și după moartea lui să-i prigonească văduva și s-o lese goală?

IANI (*sculîndu-se furios*): Țe! prosta, me batgiocoresti de la ochi, chind eu faco metanii la pițioarele dimitale?... Te ai fudulito pentru che ai clironomisito un bucațica de pamunto și chiteva boi?... *Ma* oi sti eu se te silesco a nu zițe ba. MĂRIUCA (*cu dispreț*): Ai nebunit, sărmane!

IANI: Si se te silesco ca se te intorți înapoi la casa me.

MĂRIUCA: Eu, să mai pun picioru-n bizunia ta? Atunci s-agiungi tu!...

IANI: Mariuca... nu te zuca cu mine! Nu me scote din țîținia.

MĂRIUCA: Ha, ha, ha... Mă faci, zău, să rîd, ticălosule!

IANI (*furios*): *Kakohrononaki*, pațeavura! Me duco la subprefecto se me zaluesco că mi ai furato o mulțime de lucruri chind ai fuzito de la curte.

MĂRIUCA (*indignată*): Eu ți-am furat ceva?

IANI: *Neski*, si am se te aduco pe sus cu zandarmi ca se te faco se mi ziți *aman*.

MĂRIUCA: De-i face una ca asta, să știi tu că nu scapi teafăr din mînile lui Nițu.

IANI: Chit pentru badița Nițo, amorezi, ibovnico dimitale, am se-l inchido ca partas la talharie.

MĂRIUCA (*în parte, spărietă*): Vai de mine! să-l închidă pe Nițu! (*Tare*.) Ascultă., *kir* Iani, mă giur pe mormîntu tată-meu că eu nu ți-am luat nimic din casă. Nu-ți face blăstăm să-mpingi pe Nițu-n urgie!

IANI: Vii cu mine acasa?

MĂRIUCA (*oțerindu-se*): Cu d-ta?... Mai bine să mor. (*Se îndreaptă spre bordei*.)

IANI (*amenințînd-o*): Ei!... lasa che eu ve sinto popa.

MĂRIUCA (*pe pragul ușii*): Că doar n-a ierta Dumnezău unui nelegiuit ca tine, să-ți împlinești gîndu. (*întră în bordei*.)

(*Începe a tuna încet și a fulgera*.)

IANI (*singur*): Nu vrea diavoloica se me asculte... *Puski* țel de Nițo a ameițit-o... Cum se faco?...

Zestrea ei mi scapa pintre dezite... Nițo, dusman a me, pote se se faca de primezdie pentru mine... *More*, țe atita vorba? Mariuca este singura la bordei; ghiuzi de Vintura-Țara s-a duso; Martin s-a duso; nu mi ramune dechit se o ripesco... Haide... *(Se apropie de ușă și deodată se oprește.)* Ma singuro... e cam greu... Mai bine se chiamo si pe Gheorghii vezeteo. *(Iese alergînd pe cărarea din dreapta.)*

SCENA X

MOISE (se coboară spăriet pe cărarea din fund)

MOISE (strigă.): Cucoane kir Iani... kir Iani!... *Ai vei!*... unde-o apucat?... M-am intirziet la tocmală cu Martin pentru un car de lemne, ș-am remas singhir in codru. *(Fulgeră și tună.)* *Ai vei!*... parc-o trisnit in mine!... Acuș o să-nceapă a ploua... ba chiar și plouă.... Cum o s-agiung acasă?... Satu nu-i diparte, dar ploaia poate să-mi strice halatu, să-mi facă pagubă mare... În pădure să stau mi-i frichi... poate să fie talharoi.

(În fimpul acesta Gavril iese din dreapta și se apropie pe dinapoi de Moise.)

SCENA XI

MOISE, GAVRIL (ascuns la față)

GAVRIL (în parte): Parcă. zăresc pe Moisi?

MOISE (în parte): Mai bine să fug digrabă acasă....

(Se întoarce ca să plece și se întâlnește cu Gavril.)

GAVRIL (schimbîndu-și vocea) Giupîne...

MOISE (spăriet): Vuăs?... *(Tremură.)*

GAVRIL: Fie-ți milă și pomană de mă miluiește cu ce te-a lăsa inima.

MOISE: Pomană?... *(În parte.)* Nu-i talharoi. *(Tare.)* Fugi incolo, calicule. *(Voiește să plece.)*

GAVRIL (ațîindu-i calea): Giupîne... nu te-ndura de-un biet sărac care moare de foame.

MOISE (dîrz): Mori și crăpi... nu-mi pasă mie...

GAVRIL (luîndu-l de mînă): Giupîne... gîndește că cine miluiește pe săraci îi iartă Dumnezeu păcatele... și poate că ai și d-ta vrun păcat mare de iertat!

MOISE (îngrijit): Un păcat? Ce știi tu?

GAVRIL (strîngîndu-l de mînă.): Știu! *(încet, la ureche)* Ian cată înapoi că te-alungă Ion teslariu.

MOISE (privind înapoi cu spaimă.): Ion?... bade Ion?

GAVRIL (întorcîndu-l cu fața la el): Cată. și-ncoaci de vezi cine sînt și eu?

(Fulger mare.)

MOISE: Gavril! (*în parte.*) *Ei vei!... Gavril!*

GAVRIL: Ha! mă. cunoști acu, Iudo?... Gavril, iar Gavril care s-o întors pentru păcatele tale ș-a grecului.

MOISE (*tremurînd*): Bade Gavriile...

GAVRIL: Ați crezut voi că-ți scăpa de mine? M-ați purtat cu minciuni de era să per de foame pe la Galați!... m-ați depărtat din sat ca să n-aveți nici un martur de uciderea lui Ion teslariu?

MOISE: Ba nu, bade Gavriile... zeu nu...

GAVRIL: Dar am venit să strîg în gura mare că noi trii sîntem ucigașii lui; voi cu sfatu, eu cu fapta! ticălosule!... mi-ați dat rachiu, spirt, pentru ca să-mi perd mințile și să cad în păcat de moarte!... ș-ați crezut că dup-o asemine nelegiuire, eu, un bețiv, nu mi-oi mai aduce-aminte de nimică... dar știi tu, Iudo, că de-atunci eu n-am un ceas de odihnă?... că mă muncește cugetu zi și noapte?... că mă urmărește pretutindene umbra mortului?

MOISE (*tremurînd*): *Vei, vei, vei!... fereaschi Dumnezeu!*

GAVRIL (*în delir*): Iacăt-o... colo... pe deal... pe după copaci... vine... vine!...

MOISE (*spăriet privește în urma lui. Un fulger luminează pădurea. Moise cade obosit în genunchi*): *Ai! vei, vei, vei... mein Gott!...*

GAVRIL (*în delir*): Ioane... Ioane, n-o fost cu voia mea... (*Arătînd pe Moise.*) Iaca unu din adevărații vinovați... nelegiuitu ista!... El m-o împins în calea păcatului... el! (*Apasă mîna pe umărul evreului.*)

MOISE: *Ai vei!... ghevalt!... am murit!*

(*Se aude între culisele din dreapta vocea lui Iani, strigînd: „Gheorghî, Gheorghî!”*)

MOISE (*tresărînd la vocea lui Iani*): Ha... Gheorghî?... (*Se scoală și strigă.:*) Bade Gheorghî... bade Gheorghî!

GAVRIL: Chemi agiutori, Iudo? Las'că te-oi găsi eu mîni în sat... (*SE depărtează pe cărarea din deal și se oprește în capăt.*)

MOISE: Bade Gheorghî, bade Gheorghî!

SCENA XII

GAVRIL (în deal). MOISE, IANI, GHEORGHE

IANI (*întrînd din dreapta*): Ține striga aițe?

MOISE (*alergînd la Iani*): Bade Gheorghî, nu mă lăsa.

IANI: Dimiata strizi, zupine Moisi?

MOISE (*buimăcit*): Bade Iani... Gavril, o vinit Gavril!...

IANI: Țe Gavriilo?... ai nebonito?... Evreo, tot fricoso.

MOISE (*privind cu spaimă împregiur*): Gavril... Gavril, zic zeu.

(Se deschide ușa bordeiului și Măriuca iese.)

IANI: Tați! *(Un fulger.)* Mariuca!

SCENA XIII

Cei denainte, MĂRIUCA (lângă ușă.)

MĂRIUCA *(în parte)*: Parc-am auzit pasuri afară; nu cumva-i Nițu? *(Ascultă.)*

(Iani și Gheorghe se apropie încet de bordei, fără a fi văzuți de Măriuca. Moise îi urmează cu spaimă.)

IANI *(în parte)*: Cruțe azuta...

MĂRIUCA: Nițule, Nițule... tu ești?

IANI *(astupându-i gura cu basmaua)*: Gheorghii, umfla digraba la dinsa. *(Gheorghe ridică pe Mănuca în brațe și se îndreaptă rapide în culisele din dreapta.)*

MOISE *(cu mirare)*: Was ist? *(Rămîne încremenit.)*

IANI *(urmînd pe Gheorghe)*: Am prinso prepelița...*(Iese.)*

MĂRIUCA *(desfăcînd basmaua de la gură)*: Agiutori, agiutori!... Mamă. Catrină!... Nițule!...

SCENA XIV

CATRINA, MOISE, GAVRIL

CATRINA *(ieșind din bordei)*: Vai de mine!... ce-o pățit Măriuca de strigă.? Măriuco, Măriuco...

MĂRIUCA *(în culise)*: Mamă Catrino!

CATRINA: Măriuco, unde ești?

GAVRIL *(cobormdu-se)*: O răpit-o grecu, kir Iani...

CATRINA: Cînd?

GAVRIL: Acu; am zărit tot din deal.

CATRINA: Vai de mine!... *(Aleargă desperată în culisele din dreapta.)* Măriuco... Măriuco...

GAVRIL: Măriuca m-o hrănit azi, cînd era să mor de foame... De-oi ști chiar că mi-oi perde viața, mă duc s-o scap pe copilă din ghiarale grecului. *(Zărind pe Moise, se răpede și-l apucă de gulerul halatului.)* Ha! iaca Iuda. El trebuie să știe tot! *(Tare..)* Spune, tîrtane, unde-o duceți pe Măriuca?

MOISE *(tremurînd)*: Nu știu, n-am văzut.

GAVRIL *(zgîlțîindu-l)*: Ba știi, litfă spurcată. Vin' cu mine.

MOISE *(zbătîndu-se)*: Ai vei! ghevalt! bade Gavriile, ce vrei să faci?

GAVRIL *(trăgînd pe Moise)*: Taci, pîngăritule, că te ucid!

MOISE (*perzîndu-și papucii*): *Ei vei! mamă-nieu!*

(*Tunete și fulgere*)

(*Cortina cade.*)

TABLOUL 1

Teatrul reprezintă o odaie mobilată ordinar; o ușă în dreapta, o ușă în stînga; o ușă și o fereastră în fund; între ele, un dulap; o masă de lemn în stînga, pe planul I, și scaune. Furtună afară. Se aude un vuiet de trăsură.

SCENA 1

IANI, MĂRIUCA (leșinată), GHEORGHE

IANI: Gheorghii, pune digraba pe Mariuca cole pe divano...

(*Gheorghe, care a adus pe Măriuca în brațe, o așează pe canape.*)

IANI: Bine, *pola kala*... Acum alerga la protopopo se scoți un peți pe numele meu si a Marulei... *Ma digraba, înțelesu-mu?*... Na si parale... (*Îi dă bani.*) Haide...

(*Gheorghe iese.*)

IANI (*privind cu satisfacere la Măriuca*): Si muni zupinesa Mariuca are se fie *kera Avdela*.

(*Se aude afară. vocea Ruxandei, zicînd cu mînie: „Ce face? un peci pe numele Măriucăi?”*)

IANI (*îngrijit*): Audo glasu Ruxandei...

(*Ruxanda, de afară, de după ușa din fund, strigă: „Un peci! I-oi da eu peci grecului!”*)

IANI (*spăriet*): Vine aici, strigoica! (*Aleargă la ușa din fund și se luptă în toată scena cu Ruxanda, care dincolo de ușă, cearcă, să o deschidă ca să între în odaie.*)

(*Ruxanda, de-afară, cercînd la ușă, strigă: „Cine-o închis ușa?”*)

IANI: Eu...

(*Ruxanda strigă de-afară: „Asa? te-ai închis cu parșiva cea de țarancă....? Las' c-oi sătura-o eu!” împinge ușa.*)

IANI (*respingînd ușa*): Mințiuni... che nu este parsiva... Tu esti parsiva si obraznica.

(*Ruxanda strigă de-afară: „Eu... eu?... Vai! mînca-te-ar cioarăle, capră rîioasă... te-oi învăța eu să mă, batgiocurești!... împinge tare în ușă..*)

IANI: Nu lasa, Gheorghii!

(*Ruxanda, furioasă, strigă de-afară: „Hoțule!... ieniceriule!...”*)

IANI: Asculta, muiere nebuna, și poronțesco se iesi acu indata din casa me, se lipsești, che puno argați se te deie pe porta de spate.

(*Ruxanda strigă de-afară: „Asa? M-alungi, după ce te-am slujit fără leafă zăce ani? Bine, mă*

duc; dar să deie Dumnezeu să te vad în temniță.!" Se depărtează..)

IANI: Merzi la draco... Uf! am scapat.

MĂRIUCA (*deșteplîndu-se, cu voce slabă*): Mamă. Catrină...

IANI (*întorcîndu-se rapide de la ușă*): S-a trezito?... (*Se apropie de Măriuca.*)

MĂRIUCA (*sculîndu-se pe divan*): Mama Catrino... Unde sînt?...

IANI (*cu blîndețe*): Esti la casa me, *psihi mu*, Marula.

MĂRIUCA (*șintind ochii asupra lui Iani*): Kir Iani!

IANI: *Neski*, Marulița, *kir Iani*, supuso sluga a mataluți. (*Îi ia mîna.*)

MĂRIUCA (*oșterindu-se*): Kir Iani! (*Se scoală și se depărtează de el cu înfiorare.*)

IANI: Țe fuzi ca o capriora salbatica, che nu vreu se te maninco.

MĂRIUCA (*voind să-și aducă aminte*): Cum mă aflu aici?... Ce mi s-o întîmplat?...

IANI (*apropiîndu-se*): Ți s-a intimplato un lucru care se intimpla ades la fetele țele frumusele... Te am furato ca pe un zuvaero...

MĂRIUCA: Dar!... acu mi-aduc aminte toate. (*Cu desperare.*) Vai de mine!... pe-a cui mîni am căzut!

IANI: Pe muna unui omo șinstito, Marula; un amorezi care vroieste se faca nunta cu dimiata.

MĂRIUCA: Nuntă?... *Kir Iani*, dă-mi drumu să mă duc.

IANI: Drumo?... Ha, ha, ha... De-acu nu mai scapi din cusca; che am hotarito se te faco *nikokera*.

MĂRIUCA: Eu? M-oi da mai digrabă cu capu-n fîntînă. (*Aleargă spre fund.*)

IANI (*oprind pe Măriuca de mînă*): Asculta, Mariuca, nu fațe nebunii dezeaba, che eu chind hotaresco un lucru, niți sultano nu-l pote schimba. Ai se fii nevasta me; *lipon*, nu mai zițe ba.

MĂRIUCA (*plîngînd*): Cucoane Iani, fă-ți milă de mine... Nu mă nenoroci, te rog în genunchi. (*Cade în gennchi.*)

IANI: Ha, ha... fați acu metanii si dimiata?... *ma* nu se prinde.

MĂRIUCA: Cucoane Iani... mi-i drag Nițu; i-am giurat ca să-l ieu de bărbat... nu mă pot cununa cu d-ta.

IANI (*în parte*): O!... minunata idee! (*Tare.*) Nițo?... Nițo este inchiso la gros.

MĂRIUCA (*sculîndu-se*): Nițu închis?

IANI: *Neski*... Eu m-am zaluito la subprefecto che mi a furato țeva, si l-a puso la duba.

MĂRIUCA: Nițu închis! Nițu o furat?... Pentru ce-ai făcut asa păcat? (*Plînge.*)

IANI: Pentru che te iubesc!... si daca vrei se fii blinda... daca vrei se me induro de Nițo, se-l scoto de la inchisore... spune la mine che me iubesti si che doresti se chintam impreuna: *Isaia horeve!*

MĂRIUCA (*înparte*): Nițu?... nu se poate!... mă-nșală grecu pentru ca să mă sparie.

IANI: *Oriste?* Cum?

MĂRIUCA (*în parte*): De-aș agiunge până mâni ca să aflu adevăru...

IANI: Priimesti?

MĂRIUCA: Făgăduiești că-i scăpa pe Nițu?

IANI: Fagaduiesco tot; *ma* dimiata fagaduiesti?

MĂRIUCA: Om videa mâni. (*Se îndreaptă spre stînga.*)

IANI (*cu bucurie*): Aksiologo! minunato!

MĂRIUCA (*în parte*): Ți-oi giuca-o eu, grecule... lasă....

IANI: *Aferim*, Iani!... s-a imblinzito capriora! (*începe ușa cu cheia.*) Țe-i in muna nu-i mințuna.

SCENA II

IANI, MOISE (întră prin fund spăriet)

MOISE: Cucoane *kir* Iani, *ghevalt!* sintem prăpădiți!

IANI: *Karnaksi!*

MOISE (*tremurînd*): *Ai! vei, vei, vei!* am murit!

IANI: *Ma* țe ai? țe ai pațito, Moisaki?

MOISE (*privind spre ușă*): Gavril! o vinit Gavril!

IANI: Gavriilo?

MOISE: M-o prins Gavril! m-o bătut Gavril! mamă-nieu!

IANI: Țe spui, omole?... țe bodoganesti?

MOISE: Nu bodo... do... dogănesc... Gavril s-o intors di la Galați.

IANI: Chind? unde-i?

MOISE: Vine, vine-aici! Inhide ușa.

IANI: Vie sanatoso, che nu mi pasa.

MOISE: Nu-ți pasă.? *Ei! vei!* tare ești voinicos!

IANI (*cu mîndrie*): Sinto stranepoto lui *Pentedeka*.

MOISE: *Pentedeki?*

IANI: *Neski!*... *Lipon*, nu mai tremura, Moisaki, che esti cu mine. Vie saptezeți de Gavriili; nu am niți o griza, che sinto ferițito. Zestrea Mariucăi a intrato la buzunar a me. Mi vine se chinto, se zoco si se faco un guleai.

MOISE: *Guliai?*

IANI: Asa. (*Aduce din dulap pîne, o farfurie cu masline, o sticlă cu vin și două pahare.*) Am țeva minunato si delicato de muncato... Asteapta.

MOISE: Ce se fie? Un budinchi cu usturoi?

IANI: Ba nu. (*Arătând maslinele.*) Privește.

MOISE: Masline?

IANI: Bucate imparatesco de la țara me.

MOISE: Usturoi nu-i?

IANI: Nu; *ma* este țeapa... (*Aduce o ceapa.*) Na, Moisaki, maninca, se fațem zaifeti. (*Se pun la masă și mănîncă.*)

MOISE: Bună ceapă... Chit ai cumperat oca, chicoane *kir* Iani?

IANI: N-am cumparato, che eu nu cumparo nimic aițe in sato. Mi a aduso *peskesi* badea Gavriilo.

MOISE (*tresărind*): Gavril sîrbu?

IANI: *Ohi*... Gavriilo bulgaris, țel cu gradina de zarzavaturi... Ma țe ai, Moisaki, de esti galbino ca un lemoni?

MOISE: Ghindesc la bade Gavril sîrbu că l-am intilnit in pădure.

IANI: *More*, nu suguiesti?

MOISE: Nu, zic și zeu! Bade Gavril fi tare mînios pe noi și mi-o zis că vine se spuie la toți che noi am ucis pe Ion teslariu.

IANI (*bînd și turnînd lui Moise*): Asa a spuso?

MOISE (*bînd*): Eu me tem se nu ne facă o poznă, fiindche nu i-am trimes parale la Galați.

IANI: Bețivo este in stare se ne deie de gol...

MOISE: *Mein Gott!*... apoi sintem prăpădiți, *kir* Iani!

IANI (*pe gînduri*): Primezdie!

MOISE (*spăriet*): Haa?

IANI (*pe gînduri*): Un mozico se me ție de naso!... Se atirna soarta me de dinso... nu se pote!...

MOISE: Ce vorbește singhir?

IANI: Zupine Moisaki, stii una?

MOISE: Una?

IANI: Bea mai intii un paharo de vino...

MOISE (*bînd*): Pentru ce?

IANI: *More*, frațico, chind vine un chine turbato se te manințe, țe fați?

MOISE: Eu?... fug.

IANI: Fuzi, *ma* te aziunze chinele, te musca si mori.

MOISE (*tresărind cam amețit*): Mori?

IANI: *Lipon* țel mai sigur este se uțizi chinele daca vrei se scapi viața!... Vrei se scapi viața, Moisaki? MOISE: Vreu, vreu, vreu!

IANI: Prea bine, ne am înțeleso... Gavriilo este chine turbato pentru noi, si trebuie se-l...

SCENA III

MOISE, IANI, GAVRIL (*se arată la ușa din fund*)

GAVRIL: Iată-mă și eu!

MOISE (*tresărind cu groază*): Ai! vei!... Gavril!

IANI: Gavrilu!... (*în parte.*) Draco l-a aduso.

GAVRIL: Ei!... bine v-am găsit, tovarășilor.

IANI (*zîmbind și gudurîndu-se*): Bine ai venit, Gavrilasi... prietino, frațica... Esti sanatoso?... Mi pare bine che ti vedo sanatoso.

GAVRIL: Îți pare bine, hîtrule? De-aceea m-ai lăsat muritori de foame la Galați?

IANI: Ți-i fome, Gavrilaki? Vina de maninca cu noi... Ian priveste bucate bune si vino... *ma* țe vino... fațe cu ochii... poftimo, poftimo.

GAVRIL (*în parte*): Să gudură haita...

IANI: Sermano Gavriluța!... Ai patimito la Galați?... N-ai primito bani care ți am trimiso?... țe reu mi pare!... Vino la masa. Fațe loc, zupine Moisi, intre dimiata si mine.

GAVRIL (*în parte, apropiindu-se de masă.*): Unde să fie Măriuca? Oi afla eu.

IANI: Aițe, aițe, Gavrilaki, linga prietini, ca se fim la un loco trustrei.

GAVRIL (*la masă*): Așa, ca cei trii crai de la Răsărit.

IANI (*rîzînd*): *Neski... neski...* de la Rasarito... ha, ha, ha!... Veselo birbanti... Nu-i asa, Moisaki?

MOISE (*cu spaimă*): *Ia... ia...* trii crai...

GAVRIL: Trii ucigași... Nu-i așa, Moisachi?

IANI (*serios și spăriet*): Tați, bre! (*Privind cu îngrijire la ușa din stînga.*)

GAVRIL: Da cine ne-aude? (*în parte.*) Aice-i Măriuca.

IANI: Poate s-audă zupinesa Ruxanda.

GAVRIL: Așa? iaca tac; dar ce-mi dați?

IANI: Maslini *ke* vino... Poftimo. (*Ia talerul cu masline și-l întinde lui Gavril.*) Zupine Moisaki, torna lui Gavriluca...

(*Moise toarnă vin în paharul lui Gavril; mîna lui tremură.*)

GAVRIL: Da ce tremuri, giupîne Moisi?... Gîndești poate la bietu Ion teslariu? (*Bea.*)

MOISE (*turnîndu-i iar*): Mai poftim, bade Gavriile.

GAVRIL: Sărmanu!... o murit!... l-am ucis noi!...

Să-i fie sufletu-n pace!

IANI: *Ma* tați, diavole.

GAVRIL: Poate că ne-aude Măriuca?

IANI: Da... ba, nu Mariuca... Ruxanda. (*Privește în stînga.*)

GAVRIL (*în parte*): În odaia ceea îi închisă copila.

(*Tare.*) Voi îl visați cîteodată pe Ion teslariu?

IANI: *Kakohrononaki*, bețivo!... Țe vrei se-ți dam ca se astupi gura la tine?

GAVRIL (*bînd și începînd a să ameți*): Să-mi dați tot ce-aveți la sufletu vostru, bani, galbini...

MOISE: Galbini? N-am, zic zeu!

GAVRIL: N-ai, giupîne? (*Tare.*) Bietu Ion! or fi șase luni acum de cînd l-am...

IANI (*astupîndu-i gura*): Tați, bre afurisito... Na bani... (*Scoate din buzunar un pumn de bani și-i toarnă pe masă.*) Na, lupule, maninca. GAVRIL (*lui Moise*): Și d-ta nu dai ceva de sufletu lui Ion?

MOISE (*dînd trei gologani*): Poftim, mă rog. GAVRIL: Trii gologani?... mi-i destul... Mai scoate, giupîne, din cel chimir mai scoate.

MOISE: Nu mai am, zic zeu.

IANI (*face semne lui Moise*): Ma nu te scumpi, Moisachi; dai, dai lui Gavrilaki, che el este frațica a nostru. MOISE (*scoate o pungă lungă, în a cărei fund sună cîtiva bani, și o dă lui Gavril, oftînd*): Iaca tot... m-am calicit.

GAVRIL: Las' că te-i mai îmbogăți tu din sudoarea țaranilor... Vra să zică, să nu mai pomenim de Ion?

IANI *Ohi, ofii...*

} (deodata, cu rugăciune):

MOISE Nu, nu, mă. rog...

GAVRIL: Apoi dar să vorbim de Măriuca; unde-ai ascuns-o, grecule?

IANI: Mariuca?... Nu prițepo...

GAVRIL: Ei! nu te priface, că nu mă-nșăli tu pe mine... Ai furat pe Măriuca de la casa lui Martin... te-am văzut eu... Spune ce-ai făcut cu ea?

IANI: Suguiesti, bade Gavril?... Eu am venito acasa cu zupino Moisi, si el pote marturisi adeveru... Am aduso eu pe Mariuca?

MOISE: Nu știu, n-am văzut.

GAVRIL: N-ai văzut?... Te giuri pe oasele lui Ion teslariu? (*Mai tare.*) A lui bietu Ion, care-o murit din pricina...

MOISE (*astupîndu-i gura*): Ba am văzut... îi aici.

GAVRIL (*voind să se scoale*): Unde-i? în care odaie?

MOISE (*arătînd ușa din stînga*): În odaia ceea.

IANI (*în parte*): *Skasmos!*

GAVRIL (*sculîndu-se*): Mă duc să-i dau drumu...

IANI: *Ma* țe vrei se fați cu dinsa?

GAVRIL: Vreau s-o scot din ghiarăle tale și s-o duc înapoi la bordeiu lui Martin.

IANI: *Ma* pre bine, bade Gavriilo, dacă poftesti, am duțe-o împreună muni dimineța la Martino. Acu este noapte, întuneric, vînto, furtuna... Lasa se odihnesca copila, și cum s-a fațe ziua, făgaduiesco che o duțem unde a vroi dimiaii.

GAVRIL: Nu te cred.

IANI: Dacă nu crezi, sezi aițe și dimiața pana dimineța.

GAVRIL: Bine; fie ș-așa... Iaca șăd. (*Se pune pe scaun.*)

IANI: Țe? m-ai socotito che sînto strigoi? che sugo sinze de fete?... Ha, ha, ha... *katergari!*

GAVRIL: Apoi dă, *kir* Iani, te știi ce poamă ești.

IANI (*rîzînd*): Sînto poma buna *ke* am vino bun... Ian se-l mai gustamo. (*Toarnă lui Gavril și lui Moise.*)

GAVRIL: Să-l gustăm... (*Bea.*) Bun, zău!... îți înveselește inima și te face să uiți păcatele... Nu-i așa, giupîne?

MOISE (*bînd*): Cum vrei d-ta...

IANI: Eu me simto mai tinero chînd il vedo streluțînd in paharo, și chînd il inghit mi vine tot se chînto și se zoco... da dimiața, bade Gavrilasi?

GAVRIL (*bat*): Și eu, grecușorule... Imi zburdă inima.

MOISE (*mai vesel*): Inchi și eu zburd.

GAVRIL (*cîntă*)

Frunză verde de călin,

Îmi înece aleanu-n vin.

IANI

(*cîntă*)

Αχ! κερά Μαργίολα

Έιλθε ο άνδρας σου.

MOISE

(*cîntă.*)

Balabusti mititichi

Draga nîeu...

GAVRIL (*scofînd fesul lui Moise și aruncîndu-l jos*): Taci, Iudă, că-mi spurci cînticu.

MOISE: *Ai vei!*

GAVRIL (*se scoală clătîndu-se*): Începe-a mă furnica prin picioare... Mi-i poftă să trag un joc... Vin încoaci, balabustă, să giucăm brîu... (*Apucă pe Moise de brîu.*) Ian așa... Prindeți-mă voi, tu de mijloc, și să dați vîrtos.

(Se prind de brîu, punînd pe Moise în mijloc.)

IANI: Dai, dai, *more...* *(În parte.)* S-a imbatato mozico.

GAVRIL

Merge lupu după oi

Și le cîntă din cimpoi

Păn' le-apuca de le-mbucă...

Să n-ai grijă, Măriucă.

(Gavril, bat, joacă, trăgînd danțul după el, și cîntă versul cel de pe urmă cînd trece pe la ușa unde-i închisă Măriuca. Pe urmă trage danțul spre ușa din dreapta; cînd ajunge lîngă prag, zice: „Am amețit!” și cade în odaia din dreapta.)

SCENA IV

IANI, MOISE

IANI: A cazuto amețito, bețivo?

MOISE *(privind în odaie)*: O căzut gios pe scînduri și nici nu se mișcă.

IANI: Acum este vremea... *(Se duce de ia un iartagan ce se găsește pe dulap.)* Ghidi, hoțo!... *(Se îndreaptă spre odaie.)*

MOISE *(spăriet)*: Ce vrei să. faci?

IANI *(apucînd pe Moise de mînă.)*: Vino să vezi.

MOISE: Da ce vrei?

IANI: Se uțigo chinele țel turbato. *(Întră în odaie.)*

MOISE: *Mein Gott!* *(Întră fără voie în odaie tras de Iani.)*

(Se aude o lovitură de iartagan și vocea lui Gavril strigînd CU durere: „Valeu!” Deodată fulgeră și trăsnește cumplit afară. Iani, galbăn la fața, și Moise, nebun de spaimă, ies din odaie. O lumină mare se arată în depărtare.)

MOISE: O murit?

IANI: Murit!

MOISE: Nu ne-a văzut cineva?

IANI: Nu.

MOISE: Da ce facemcu dînsu?

IANI: Oi spune lui Gheorghii se-l ridițe ca se-l ingrope.

SCENA V

IANI, MOISE, VÎNTURĂ-ȚARĂ (întră iute prin fund)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Bucură-te, grecule, că-ți aduc o veste bună.

IANI (spăriet): Țe?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Îți arde aria... O căzut fulgeru pe ea.

IANI (scăpînd iartaganul): Aria?... m-am calițito! (Aleargă iute afară.)

MOISE: Foc?... Vai! crișma nieu! (Iese alergînd.)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Îmi pare bine că i-am adus eu vestea asta... Aleargă tu, grecule, că nu se stînge focu aprins de fulger.

(Se aude un gemet în odaia din dreapta.)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cine geme-aici? (Se apropie de ușa din dreapta și privește în odaie. Un fulger.)
Vai de mine! Un om ucis! Gavril!

SCENA VI

VÎNTURĂ-ȚARĂ., RUXANDA (întrînd prin fund)

RUXANDA: Un om ucis! Unde?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ici, în odaia grecului.

RUXANDA: El a fi ucigașu. (Merge spre dreapta și se împedecă de iartagan.) Iaca iartaganu lui; îl cunosc! (întră. în odaie.)

VÎNTURĂ-ȚARĂ (luîndu-l): Plin de sînge! Iaca marturu și dovada!... Bine c-o știu... Hei! lipitoare spurcată., mi-ai căzut în mînă., de-acu eu ți-s popa!

SCENA VII

VÎNTURĂ-ȚARĂ, RUXANDA, GAVRIL

GAVRIL (sprijinit de Ruxanda): Valeu!... se-ntoarce casa cu mine.

RUXANDA: Sprijină-te de mine, și hai păn' nu se-ntoarce grecu.

GAVRIL (mergînd spre ușa din fund): Hai!...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Unde te-o lovit, Gavril?

GAVRIL: La cap, trăsnească-l ceriu!... Of! am să mor!... Nu mă lăsați nerăzbunat!

RUXANDA: Nu, nu; dar hai mai degrabă.

(Cortina cade.)

TABLOUL II

Teatrul reprezintă decorul actului I, cu deosebire că închisoarea este gata și schelele lipsesc.

SCENA 1

MOISE (*șede în capătul mesei de sub șopron, murmuiește din gură, scărpinându-se în cap și făcând socolele*): A! *Ghiraischwarz!*... Nu mai pot să-mi fac socotelile. (*Murmuiește în evreiește:*) *Zwanzig parăs...* De-asăară parcă sint tot bat și nebun... (*Murmuiește:*) *Zwanzig parăs...* Ai vei! in mare bele am intrat!... Nu știu dacă l-o ingropat pe Gavril... și mă tem să nu se afle. (*Murmuiește:*) *Zwansig parăs...*

SCENA II

MOISE, ȚĂRANI, JANDARMUL

JANDARMUL (*intrînd, urmărit de țărani*): Giupîne orîndari, disfundă-ți poloboacele, c-o poroncit d-nu subprefect să ne dai de băut cît om vrea. MOISE: Ha... și cine plateste?

JANDARMUL: Domnu subprefect, că azi îi nun mare și cunună pe domnu posesor, pe *kir* Iani.

ȚĂRANII: Să. trăiască subprefectul!

MOISE: Se-nsoară *kir* Iani cu Măriuca? (*În parte.*) Nu știu, zeu, cum îi dă inima să se-nsoare tocmai azi.

JANDARMUL: Hai iute, giupîne, c-o să ai aliș-veriș bun.

MOISE: Iaca merg. (*Întră în cîrcimă.*)

UN ȚĂRAN: Văzut-ați, măi, așa pozna și minune?... se-nsoară cuconu *kir* Iani, deși i-o ars toată. pînea din arie astă-noapte... Tare-i de fire!

ȚĂRANII: Tare ca chiru.

ȚĂRANUL: Poate de-aceea-și zice *kir*... *kir* Iani.

ȚĂRANH: De-aceea, ha, ha, ha!

ȚĂRANUL: Cică vorba ceea: Dumnezău ferească grădina de știr și pă.mîntu de chir!

JANDARMUL: Taci, măi române, să nu pați rușinea.

ȚĂRANUL: Ce rușine?

JANDARMUL: Să te vîre boieriu în închisoarea asta.

ȚĂRANUL: Cică nu-i pentru cine să gătește, dar pentru cine să nimerește... O gătit-o el, grecu, după moartea lui Ion teslariu, dar, slavă Domnului!... De patru luni, de cînd îi gata, încă nu i-o făcut săfte nici un român.

JANDARMUL: Da ce? Grecu o mîntuit-o?

ȚĂRANUL: El... Cică i-ar fi plătit gros stăpînirea.

JANDARMUL: Mai, Moisi!... tîrtane! adă azi cea băătură.

(Moise intră cu ulcelele cu vin în mână.)

MOISE: Iaca aduc, nu răcniți așa, dacă sinteți oameni di treabă.

ȚĂRANUL: Giupîne Moisi, ian cată la mine.

MOISE: Ce vrei tu?

ȚĂRANUL: Mare galbăn și slab ești la față!... ce-ai pățit? esti bolnav?

MOISE: Eu, galbăn?... Nu știi ce spui.

ȚĂRANUL: Ba, zău, giupîne, ești spălăcit și sarbăd, parc-ai ieșit acu din mormînt.

ȚĂRANII: Că bine zici Vasili.

MOISE (*mînios*): Mergeți la dracu și-mi dați bună pace. (*Intră în cîrcimă.*)

ȚĂRANUL: Ian să vedeți că n-o duce mult jidanu; samănă a fi în anu morții. (*Țăranii beu.*)

JANDARMUL: În sănătatea subprefectului, oameni buni!

ȚĂRANUL: Ș-a miresei!

JANDARMUL: Dar a mirelui, nu?

ȚĂRANUL: Doar sîntem prea buni gospodari ca să dorim înflorirea chirului... Știți hora ceea?

Iarba rea din holde peară,

Peară tot chirui din țară!...

SCENA III

Cei denainte, NIȚU, CATRINA

NIȚU: Oamini buni, ați auzit așa nelegiuire?

ȚĂRANII: Ce-i, Nițule?

NIȚU: *Kir* Iani, posesoru, o furat astă-noapte pe Măriuca.

ȚĂRANII: De unde?

CATRINA: De lînga mine, oameni buni. El o vinit hoțește, noaptea, la bordeiu lui Martin pădurariu și-o răpit-o, cum răpește lupu oaia.

ȚĂRANUL: A fi făcut-o de dragoste, lele Catrino.

NIȚU: De dragostea banilor ei. Ticălosu!... mi-o amărît sufletu!

ȚĂRANUL: Da bine, Măriuca nu se mărită de bună voia ei?

NIȚU: Nu, că ea se iubea cu mine.

ȚĂRANUL: Măi, măi, măi!... mare antihîrț!

NIȚU: Și bine?... voi, oameni buni, îți suferi asemenea batgiocură în satu vostru?... Ieri o răpit pe Măriuca, mîni i-a plăcea fata d-tale, bade Vasili, poimîne și-a pune ochiu pe nevasta d-tale, bade Neculai... și voi nu-ți zice nimică.? Îți închide ochii și l-îți lăsa să vă necinstească casele?

ȚĂRANII (*sculîndu-se*): Ba, odată. cu capu.

NIȚU: Apoi se cuvine să lăsăm astăzi pe biata Măriuca în ghiarale lui?... Și ea-i dintre noi, că-i fată de răzăș, și vroiește să trăiască cu nevestele și cu copiii voștri aici în sat, iar nu să umble pribeagă în lume după Iani.

ȚĂRANII (*aprinzîndu-se*): Să nu se ducă, să. nu se duca!

NIȚU: Asară ați închinat toți în sănătatea Măriucăi, i-ați dorit ani mulți cu fericire. Cum o s-o lăsați ca să peară, de scîrbă în casa unui om pe care-l urăște ca moartea? N-ar fi păcat, oamini buni?

ȚĂRANII (*aprinși de tot*): Ba păcat, mare păcat!... Să n-o lăsăm... să sărim cu toții...

SCENA IV

Cei denainte, VÎNTURĂ-ȚARĂ (întră, posomorît, ascunzînd ceva sub suman)

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Stați locului, copii, nu faceți bunt, că iepurile nu se prinde cu clopot.

NIȚU: Nînașule, nînașule, nu opri românii...

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Ei sînt niște copii ca și tine, hinule... Cum o să oprească nunta, cînd subprefectu însuși îi nun mare?

NIȚU: Sărmanii de mine, mamă, îs perdut! (*Plînge pe umărul Catrinei.*)

CATRINA (*plîngînd*): Apoi dă, fātu meu, așa vrea soarta, se vede!... trebuie să plecăm capu și să răbdăm.

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Nu te teme, cumătră, că bun îi Dumnezeu! doar n-a lăsa fapta nelegiuitului fără plată!... Un calic vine din lume în țara românilor, mort de foame, lipsit de toate, și, sub cuvînt că-i nepot de egumen grec, se face stăpîn pe pămînt românesc; bate, pradă, sugă ca o lipitoare sîngele locuitorilor; se îngrașă din sudoarea lor, ș-apoi, cînd și-o umflat gușa de bani, merge de se face om în țara lui, rîzînd de noi cu tot soiul de batgiocuri, și trimete alți calici în locu lui. Unul schingiuiește oamini, alții necinstește femeile, mai dihai decît ienicerii, și toți strîgă că țara noastră îi moșie monăstirească, avere grecească; iar noi, vite de giug, buni numai de îmbogățit litfele străine!... Hei! copii! veni-va ziua dreptății, de și-a lua românul dreptu lui, ș-atunci țara a fi curățită de buruienile cele răle ș-otrăvitoare!...

ȚĂRANII: Amin! să te-audă. Dumnezeu!

(Se aude între culise, în dreapta, chiote de nuntași.)

JANDARMUL: Iaca, nunta vine. Faceți loc, mări!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Cumătră, și tu, Nițule, viniți încoaci cu mine.

(Vîntură-Țară, Catrina și Nițu se duc în stînga, lîngă casa lui Ion. Țăranii stau sub șopron.)

SCENA V

Cei denainte, (nunta e precedată de lăutari carii cîntă.: „Lado, lado”. După lăutari vin doi

jandarmi și după aceștia) IANI, SUBPREFECTUL. MĂRIUCA și MUSAFIRI (Măriuca. tristă și obosită, vine între Iani și subprefectul)

IANI: Măriuca, *psiki-mu*, zimbeste puțințica la mine, che azunzem acus la biserica...

(Măriuca își pune basmana la ochi.)

NIȚU: Vezi-o cum plînge, biata Măriuca! N-o pot lăsa să fie jărtfă grecului. *(Voiește să se răpeadă.)*

VÎNTURĂ-ȚARĂ *(oprindu-l)*: Stăi locului, băiete... nu face nebunie.

SCENA VI

Cei denainte, MOISE (iese din cârcimă urmărit de un copil ce poartă o tabla acoperită cu un tulpan cusut cufir pe margine.)

MOISE *(mergînd înaintea lui Iani)*: Cucoane *kir* Iani... la mulți ani cu fericire!... Să-ți fie ziua de astăzi cu noroc și cu chiștig!... nunta voioasă și mireasa frumoasă, ca să am parte și eu de veselia d-voastră... Duduchi Măriuchi, te rog să primești poclonu ista *(arată tablaua)* de la balabusta mea... De la noi puțin, de la Dumnezeu mult.

IANI: Mulțemesco, zupine Moisasi, mulțemesco, prietine. Haidemo *lipon* la biserica. *(Voiește să plece.)*

VÎNTURĂ-ȚARĂ *(viind în fața lui Iani)*: *Kir* Iani...

IANI *(cu fudulie)*: Țe vrei, moi?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Dă-mi voie să te urez și eu de nimtă și să-ți fac un poclon... D-ta ești un *palicar* din țara grecească și cred că nimică nu-ți poate fi drag ca armele; te rog dar să primești din parte-mi iartaganu ista. *(Scoate iartaganul lui Iani de sub suman și-l presintă.)*

IANI: Iartagan a me!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: A d-tale?... îl cunoști?... îi roș încă de sîngele lui Gavril sîrbu!

IANI *(turburat)*: Țe?

MOISE *(spăriet)*: *Was?*

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Gavril sîrbu, pe care l-ai ucis astă-noapte acasă la d-ta... Adă-ți aminte, *kir* Iani... iaca sîngele lui.

SUBPREFECTUL: Ce zici, omule?... *kir* Iani au ucis pe Gavril?

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Astă-noapte l-am văzut eu cu ochii... mort!

IANI *(buimăcindu-se)*: Mințiuni, mințiuni... Gavriilo lipseste din sat de sase luni... El e duso la Galați...

SCENA VII

Cei denainte, GAVRIL, RUXANDA (se arată lînga casa închisorii, ieșind din stînga)

RUXANDA (*sprijinind pe Gavril*): Minciuni, hoțule!

GAVRIL: Minciuni, ucigașule!

IANI și MOISE (*îngroziți*): Gavril!... N-o murit?... (*Tremură.*)

GAVRIL: Încă nu, pentru păcatele voastre.

(În această. scenă. persoanele sînt astfel grupate: Țăranii, sub șopronul cîrciumei. În fund, în dreapta, e nunta. Catrina și Nițu, lîngă casa lui Ion, Mijlocul scenei este deșert.)

IANI (*în parte obosit*): Gheorghii vezeteo m-a vinduto!

MOISE (*lîngă Iani, asemenea*): Am murit!

GAVRIL (*cu capul legat și plin de sînge se razimă pe un toiag și se apropie încet de nuntă*): Oamini buni! Videți voi pe iști doi oameni? grecu și jidanu?... aieste două lipitori?... Depărtați-vă de dînșii... că-s doi ucigași!... Fugi, Măriuco, de lînga Iani, că-i sînt mîinile pline de sînge!... (*Se oprește ca să se mai răsufle.*)

(Nunțașii și subprefectul se depărtează de Iani și de Moise. Doi jandarmi ieu loc îndărătul lor. Măriuca, înspăimîntată, privește împregiurul ei și, zărind pe Nițu, se aruncă în brațele lui.)

NIȚU (*întinzînd mîinile spre Măriuca*): Măriuco!

MĂRIUCA: Nitule!... Mamă Catrină!...

GAVRIL: Ascultati, oameni buni, că nu mai am mult de trăit... și pe pragu mormîntului omu nu minte... astă-noapte grecu m-o îmbătat în casa lui... s-o cercat să mă ucidă!

SUBPREFECTUL: Da pentru ce, bade Gavriile?

GAVRIL: Pentru ce? Asta-i taina cea mare!... Pentru că... Dumnezău o vrut să fiu pedepsit!... (*Șovăiește.*) Pentru că, îndemnat de sfaturile lui Iani și-a lui Moisi... într-un ceas de turbare și de beție... Beția, stîrpeasc-o Dumnezău!... beția m-o dus în păcat! (*Cade pe genunchi.*) Oamini buni, iertați-mă!... cine-a face ca mine; ca mine să pățască.... (*Se răsufală greu ca un om în ora morții.*)

SUBPREFECTUL și VÎNTURĂ-ȚARĂ (*sprijinind pe Gavril care se luptă cu moartea*): Da ce păcat ai făcut, Gavriile?

GAVRIL (*deșteptîndu-se*): Ce păcat?... Lele Catrino, iartă-mă!... iartă-mă și tu, Nițule, că rău v-am greșit!... Numai Dumnezău să-și facă milă de sufletu meu!... (*Se scoală în genunchi.*) Iaca temnița cea blăstămată!... Iaca unde-o murit Ion teslariu!... Eu, cu mîna mea... povățuit

de grec și de Moisi... am tăiet șchelea!... Ah!... mor!... (*Cade jos mort.*)

(Catrina și Nițu scot un țipet dureros.)

TOȚI (*cu groază*): O! Dumnezăule!

SUBPREFECTUL (*cătră Iani și Moise*): Așa este?

IANI (*tremurînd*): O... o... o... hi...

MOISE (*tremurînd, cade în genunchi*): Nu stiu, n-am văzut.

SUBPREFECTUL (*cătră jandarmi, arătînd temnița*): La închisoare!...

(*Jandarmii apucă pe lani și pe Moise de brațe și-i duc la închisoare. Ușile temniței se deschid.*)

RUXANDA (*lîngă ușă, rîde cu spasmuri*): Ha, ha, ha; ha! mi s-o împlinit blăstemu!

VÎNTURĂ-ȚARĂ: Tot păcatu-și cată. vinovatu!

(Cortina cade.)